Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 349 — ՈՒՐԲԱԹ 1 ՄԱՐՏ 1885 — (Ն. Տ.) 13 ՄԱՐՏ 1885 — 26 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅՄԱՆԸ

Դրամագլուխի տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ՝ երկու անգամի համար 2 դուրուշ է. աւելի անգամներու համար զեղչ տալու կարգութիւն կայայ։

Օրագրոյս վճարներուն նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Կորատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده (اره‌ولك)

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	տարեկան	գահեկան	արժէք 200
»	»	կիսամեայ	»	» 100
»	»	եռամսեայ	»	» 50
Գաւառաց	համար	տարեկան	»	» 240
Գաւառաց	համար	կիսամեայ	»	» 120
Օտար	երկիրներ	տարեկան	ոսկի	 56
»	»	կիսամեայ	»	 28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը նեղութեան վրայ է։

Խմբագրութեան զրկուած ո և է նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԻՐՈՆ ԷՖԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Բարաքէոյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՔՈՒ ՍՈՒՐԲԱԶԱՆԳԱՆԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳԻՐ. Ֆէլլուէլֆէ, 3 մարտ. Նոր Նախագահ Պ. Քլիվլէնտի հաստատման արարողութիւնը երէկ երեկոյ վերջացան չքեղ հրախաղութեամբ որք տեղի ունեցան Սպիտակ Տան մօտ, և խուռն բազմութիւն հանդիսատես եղաւ։ Հաստատման պաշտօնական պարահանդէսն սկսաւ կէս գիշերէն մէկ ժամ առաջ, և ներկայ էին նոր Նախագահ Պ. Քլիվլէնտ, նախորդ Նախագահ Պ. Արթիւր և բազմաթիւ պաշտօնատարք։ Միւս հրաւիրելոց թիւը կը հասնէր տասն հազարի։ Պարերը տեւեցին մի քանի ժամեր։ Բոլոր գիշերն երկաթուղիք Ուաշինկդոնէն իրենց բնակարանները տարին հարիւր հազարաւոր այցելուներն որք եկած էին հաստատման արարողութիւնը տեսնելու։ Պաշտօնի խնդրարկուաց խումբ մը կը ՇԱՅ սակայն Ուաշինկդոն. բայց անոնց յոյսերն ի դերեւ պիտի ելնեն։ Պ. Քլիվլէնտ քիչ փոփոխութիւններ պիտի ընէ։ —Ֆէլլուէլֆէ, 6 մարտ. Մերակոյսը միաձայնութեամբ վաւերացուց Նախագահին անուանած Նախարարները։

* *

ՖՐԱՆՍԱ. Երեսփոխանաց ժողովը իւր մարտ 5ի նստին մէջ 150ի դէմ 264 քուէով վերջնապէս ընդունեց Նախարարութեան առաջարկած մաքսի յաւելումներն արմտեաց վրայ։ Կը մնայ Մերակոյտին հաւանութիւնը։ Բայց յայտնի է թէ Մերակոյտը քան ղերեսփոխանութիւնն առաւել հակամէտ է պաշտպան-դրութեան. մինչև իսկ Մերակոյտին մէջ առաջարկներ կը լինին որոշեալ մաքսի յաւելումներն ևս առաւել բարձրացնելու։

— Տիկին Սարա Պէրնհար երեւելի ողբերգակ դերասանուհին իրեն դէմ «անարգանք» մը կը նկատէ այն զրոյց թէ Պերլինի թատրոններուն մէջ դերասանական պաշտօն ընդունել տրամադիր է։ Թէև ծագումէ հրեայ, Տիկին Պէրնհար ջերմ Ֆրանսայէ է։

* *

ՍԵՐԲԻԱ. Վիէննա, 5 մարտ. առ Թայմս. Մակեդոնացի Սերպերուն ժողովը տեղի պիտի ունենայ մարտ 8 կիրակի։ Ժողովը կազմաւորողք կ'ըսեն թէ Մակեդոնիոյ դպրոցաց մի մասին մէջ պուլկարերէն լեզուն կ'աւանդուի սերպերէնի տեղ, և սերպ դասատուք կ'արտաքսուին, երբ ուսանողք սերպ են։ Այս անարդարութեան դէմ իրենք կ'ուզեն բողոք բառնալ, և յայտնել Մակեդոնացի Սերպերուն իրաւունքները։

* *

ՌՈՒՍԻԱ. Բէրլինոյ, 5 մարտ. Լուր կայ թէ Վիլնայի աքսորեալ եպիսկոպոս Դեր. Քրինիվիսքիի յաջորդն ևս աքսորուած է կառավարական հրամանաւ։ Դեր. Քրինիվիսքիի աքսորավայրն էր Եարոսլաւ. իսկ նորա յաջորդին աքսորավայրը չէ յայտնուած դեռ։

* *

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ. Քոնսթանթինոպոլ Փոլէթէ կ'իմանայ Կ. Պոլսէ թէ անհիմն է Հառան Ֆէհմի փայային ի մօտոյ Լոնտոնէ վերադառնալուն զրոյցը։ Փաշան, ընդհակառակն, բացարձակ հրահանգներ ստացած է դրական և բացորոշ յայտարարութիւններ պահանջելու անգլ. նախարարութենէն, և դժգոհութիւն յայտնելու Լոնտոնի կառավարութեան արդէն տուած բացատրութեանց համար։

* *

ԳԵՐՄԱՆԻԱ Ի ԶԻՆԱՍՏԱՆ. Հոնկ-Քոնկէ կը հեռագրուի առ Թայմս. Հարիւր յիսուն Գերմաններ, «Գիզմարքի առաքեալները», պաշտօն կը վարեն այժմ չինական բանակին մէջ, երկրին հիւսիսային, կեդրոնական և հարաւային գաւառաց մէջ, կրթելով «Երկնային Կայսրութեան» զօրքերը։ Զինաստանի մէջ արմատ կը գտնէ այն համոզումն թէ Գերմանիա սրտով Զինաստանի կողմն է, և գործելու համար կը սպասէ միայն որ Ֆրանսացիք խորապէս միջամուխ լինին չինական պատերազմին։

* *

ԻՇԽԱՆ ՏՕՆՏՈՒԲՈՓ-ՔՈՐՍԱՔՈՓ, Լէյպզիկ, 7 մարտ. առ Թայմ. Բեգրսպուրկէ կը ծանուցուի Լեմպերգի լրագրաց թէ Կաւկասոյ կուսակալ և հրամանատար Տոնտուքոֆ-Քորսաքոֆ իշխանը Բեգրսպուրկ կանչուած էր մասնակցելու Ընդհանուր Սպայակոյտին խորհրդակցութեանց ի մասին մտադրեալ զինուորական գործողութեանց ի Կեդրոնական Ասիա։ Որոշուեցաւ կազմել ի Պագու, ի վերայ Կասպից ծովու, զօրաբանակ մը բաղկացեալ Կաւկասոյ զօրքերէն, Ռուսիոյ երկու հետեւակազօր բաժիններէ և լեռնային թնդանօթաձգաց կիսաբաժնէ մը, 35,000 հոգի ընդամենայն։ Զօրավար իշխան Տարխան Մուրավով կղեցաւ ի հրամանատարութիւն սոյն զօրաբանակի, և իրեն Սպայակոյտի Պետ նշանակեց Ժողչին զօրավարը։ Լը-վայչոֆ զօրավարին ալ կարեւոր հրամանատարութիւն մը տրուեցաւ սոյն Կաւկասեան զօրաբանակի մէջ։

* *

ԱՆԳԼԻԱ. Լոնտոն, 8 մարտ. Նախարարաց խորհուրդն որ երէկ տեղի ունեցաւ, տեւեց երեք ժամ։ Կը հաստատեն թէ այս խորհրդոյ մէջ քննուած է Աֆղանստանայ սահմանագծելոյց վրայ գործոց վիճակն, և Լընտէն զօրավարին ըրած յանձնարարութիւններն հաւանութեան արժանացած են։ Կը կարծուի պաշտօնական ակմբոց մէջ թէ Բեգրսպուրկէ եկած վերջին հեռագրեր կը հաստատեն այն խաղաղական հաւատիքներ զորս ռուսական դեսպան Սդալ կոմսը տուած էր Լորտ Կրանվիլի և Պ. Կլատստոնի։ Աֆղանեան սահմանագծոյց գծման գործը չէ լրացեալ։ Կը կարծուի թէ ռուսական պատուիրակը սահմանագծին վրայ պիտի գայ և անգլիական պատուիրակին հետ միանայ մայիսի սկիզբն։ — Յետ նախարարական խորհրդոյն, օսմանեան դեսպան Միւղուրիս փաշա Լորտ Կրանվիլի հետ ունեցաւ մասնաւոր տեսակցութիւն մը, որ տեւեց երեք քառորդ ժամ։ Զրոյց կայ թէ այս տեսակցութեան մէջ Միւղուրիս փաշա իմացուցեր է Լորտ Կրանվիլի թէ Բ. Դուռը պատրաստ է Անգլիոյ հետ կնքել յարձակողական և պաշտպանողական դաշնակցութիւն մը, աֆղանեան խնդրոյ ինչ ինչ պատահականութեանց մէջ գործադրելի։

* *

Վիքտորիա Թագուհին այս օրերս մէկ միլիոն անգլ. ոսկւոյ արժողութեամբ կալուածներ գներ է Լոնտոն քաղաքի Գլխաւոր մասին (Միջնաքաղաքին) մէջ։ Իբրեւ եկամուտ։

* *

«ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.» Աթէնքի մէջ մի քանի ամիսներէ հետեւ հրատարակիլ սկսած է Ֆրանսերէն թերթ մը Արեւելեան Դաշնակցութեան անուամբ։ Սոյն հրատարակութեան հեղինակներն երկիւղ կը տածեն Յունաստանի ապագայ անկախութեան մասին, և կը փափաքին որ Ռուսիա կամ Անգլիա օր մը կուլ չտայ զՅունաստան։ Նոր թերթը կը դանդատի՝ Յունաստանի անկախութեան պատերազմց միջոցին, 1821ին, Աւստրիոյ բռնած երկդիմի ընթացքէն, որ ՀԱՍԱՐԵՐ եղաւ հելլենական դատին, և կը բողոքէ այնպիսի սերութեան մը (Աւստրիոյ) հետ դաշնակցութեան դալ փարին դէմ, որ գաղտնի դիտումներ կը տածէ ի մասին Մակեդոնիոյ և Սելանիկի։ Այս տեսութեամբ Ռուսիա նուազ վտանգաւոր կը թուի նոր թերթին, որ սակայն բարիք չպասեր մասքվեան փառասիրութենէն։

Արդ, ի՞նչպէս հարկ է ապահովել Յունաստանի ապագայ անկախութիւնը։ — Նոր թերթը դաշնակցութիւն չի փնտռեր այնպիսի սերութեանց հետ որք բնական թշնամի են Յունաստանի. այլ խորհուրդ կուտայ Հելլենաց՝ կազմել դաշնակցութիւն մը Պալքանեան թերակղզոյ «արեւելեան փոքր ժողովրդոց» հետ։ Դիտել կուտայ թէ Յունաստան, Ռումանիա, Սերպիա, Պուլկարիա և Դարատաղ, ուրոյն ուրոյն տկար, իրենց միութեամբ բաւական զօրաւոր պիտի լինին սակայն ծանր դիմադրութիւն մ'ընելու ամեն օտար յարձակման։ Թուրքիա ևս, եթէ հաճի ըստ ոյնմ ազատական կարգադրութիւններ ընել, կրնայ մտնել այս դաշնակցութեան մէջ, ըստ որում Ա. Բարիոյ և Ռուսիոյ փառասիրական դիտումներէն Թուրքիա ևս կրնայ ազատուիլ։ — Այս գաղափար նոր չէ Հելլենաց մէջ։ բայց գործադրութիւնը շատ դժուար լինելուն համար, ցարդ իրրև լուրջ ծրագիր չէր նկատուած բնաւ։ «Արեւելեան ժողովրդոց Դաշնակցութիւնը» շատ քաղցրահնչիւն բացատրութիւն մ'է։ բայց Դաշնակցութեան մը զանազան մասանց մէջ փոքր ի շատէ բնական յարակցութիւն մը պէտք է կենայ, որ չի տեսնուիր սակայն, հելլէն, ալպանիացի և Թուրք տարերաց միջև։ Բայց քաղաքական մեծ վտանգներու առջեւ, ամենէն այլասեռ տարրերն իսկ կրնան միաբանիլ, եթէ ի բաց թողուն կարգ մը նախապաշարումներ։

* *

ԼՈՐԻՈ ՄԵԼԻԲՈՓ. Վիէննայի Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ լրագիրը Բեգրսպուրկէ կ'իմանայ թէ Լորիս Մելիբոֆ զօրավարը Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի անուանի։ Բայց այս լրոյ հիմ չունենալն յայտնուած է այժմ։ Լորիս Մելիբոֆ զօրավարը Թոքմասէ կը նեղուի, և կ'ուզէր դեպ հարաւ ուղեւորել։ Այս իրողութենէ հետեւցուած է թէ հարաւային մեծ պաշտօն մը պիտի տրուէր նմա։ Հաւանօրէն Լորիս Մելիբոֆ զօրավարը Բեգրսպուրկի կլիմայէն աւելի նպաստաւոր կլիմայի մը ներքեւ բնակութիւն պիտի հաստատէ. բայց այս տեսութեամբ Կ. Պոլսոյ դեսպանութիւնն ևս շատ չպիտի յարմարէր իւր խանդարեալ առողջութեան։

* *

ԿՈՄՈ ՀԷՐՊԷՐԴ ԳԻԶՄԱՐՔ. Դերմանիոյ Նախարարապետին երեց որդւոյն ի Լոնտոն ուղեւորութեան առթիւ անգլիական լրագրաց տեղեկութիւններն յոյժ հակասական են։ Տէյլի Նէ-ն կը ծանուցանէ թէ Հէրպէրդ Գիզմարք կոմսը Լոնտոն հասնելուն պէս տեսակցութիւն մ'ունենայ Լորտ Կրանվիլի հետ։ Բայց Բէլ Մէլ Կազէթ կը հաստատէ թէ Հէրպէրդ կոմսին ուղեւորութիւնը չունի բնաւ քաղաքական նշանակութիւն։ թէ նա եկած է պարզապէս այցելութիւն մը տալ Լորտ Ռոզպէրիի, և թէ երկու օրէն Պերլին կը վերադառնայ։ Թայմ լրագրոյ Պերլինի թղթակիցը կը հեռագրէ այս մասին։ «Հէրպէրդ Գիզմարք իշխանին ի Լոնտոն կատարել կոչուած պաշտման մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի աստ։ Բայց թէ ինչ է նորա պաշտման բուն նպատակն, այս մասին համաձայնութիւն չերեւիր կարծեաց մէջ։ Ընդհանրապէս կը խորհուի սակայն թէ ուղեւորութիւնն անուղղակի կապակցութիւն մը միայն կրնայ ունենալ Գիզմարք իշխանին և Լորտ Կրանվիլի միջև ծագած անձնական գժտութեան հետ։ Գիզմարք իշխանն անշուշտ ինք բացատրութեան կը սպասէր Լոնտոնէ։ ուստի, չի հակցուիր որ իւր որդին Լոնտոն ղրկած լինի բացատրութիւն տալու։ Նաեւ, կոմս Հէրպէրդ Անգլիա գնաց ճշդիւ հետեւեալ առաւօտուն այն աւուր յորում Գիզմարք իշխանք, Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, քննադատած էր Անգլիական դիւանագիտութեան անխորհրդապահութիւնն և հեգնած էր Պ. Կլատստոնի նախարարութեան խորհրդարանական սովորութիւնները։ Եւ վերջապէս, պէտք չէ մոռնալ թէ Հէրպէրդ կոմսին ճամբայ ելնելէն իվեր, Իշխանին թերթը, Նորդ Տոյչ, հուր կը ժայթքէ Պ. Կլատստոնի Նախարարութեան դէմ։ Ուստի, Հէրպէրդ կոմսին պաշտպանելու նպատակը չի կրնար լինել հաշտեցնել զԳիզմարք իշխան Լորտ Կրանվիլի հետ։ »

* *

ՌՈՒՍԻԱ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ. Թայմ կը ծանուցանէ, Նիւ Եորք առնելով, թէ Ռուսիոյ գործակալը երեք օրընթաց մարտանաւերու շինութիւնն յանձնարարած են ամերիկեան նաւարաններու, Ռուսիոյ նաւատորմին մէջ գործածուելու համար։ Նաև պայմանագրեր կնքած են այս նոր մարտանաւուց ամեն կերպիւ կահաւորման և սպառազինման համար։

* *

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Իսքրն Էքսբրէս կը գրէր իւր երէկի թուով.

«Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև գործերն երէկ, չորեքշաբթի, յոյժ նպաստաւոր երեւոյթ մը չունէին։ Անգլօ-ռուսական բանակցութեանց նորագոյն վիճակն ևս նպաստաւոր չէր, և անգլիական ու ռուսական արժեթուղթերը անկումի մը կրեցին՝ քաղաքական մթնոլորտին ծանրութեան պատճառաւ։ Տէյլի Նէ-ն կը շարունակէ իւր պատերազմասէր յոդեւորութեան մէջ։ Կառավարական թերթի մը համար առ այժմ թերեւս լաւագոյն ընթացքն է այդ։ բայց չենք կարծեր թէ գործոյ իրական վիճակին արտայայտութիւնը լինի սոյն յոդեւորութիւն։ Աւելորդ է յիշեցնել թէ Անգլիա պատերազմ չուզեր, թէև անշուշտ չպիտի խոյս տայ պատերազմէն, երբ պարտաւորուի։ Դիւանագիտական Ռուսիա նմանապէս չուզեր վրդովել խաղաղութիւնը։ Բէնճէի փոքրիկ քաղաքին խնդիրն ևս այնչափ կարեւորութիւն չունի որ Զարին կառավարութիւնն հարկ տեսնէ սուլթանի զօրութեամբ պաշտպանել այդ մասին իւր հայեցքն ու քաղաքականութիւն։ Բայց բնականապէս վտանգ կայ զինւորական Ռուսիոյ կողմէ, առաւելապէս գուցէ այն մեքենական ճնշումէ, զոր պարագայք յառաջ բերած են վեճի նիւթ եղած սահմանագիծոց վրայ։ Բայց զանազան ադեցութեանց կշիռն՝ ըստ մեր կարծեաց՝ այժմ հակառակ է պատերազմի, և աստ ի կ. Պոլիս իրաւեկ ակմբոց մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ ձգտումը ժամանակ մ'ևս կրնայ տեւել, մինչեւ որ երկու Տէրութեանց մին փորձէ և հանկնայ միւսին տոկունութեան չափն այս խնդրոյ մէջ, և յանժամ խաղաղական կարգադրութեամբ մը վերջ կրնայ տրուիլ վէճին։»

* *

Ընթերցողք տեսան Աբէ-ալի երեկի թուոյն Դրամական բաժնին մէջ թէ անգլիական արժեթուղթք չորեքշաբթի օր ինկած էին ¾, ռուսականք 1½, և եգիպտականք 1¼։ Այս անկումն կը վերագրուէր ընականապէս օրուան քաղաքական անպատաստ լրոց։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ այսպիսի պարագայից մէջ Պորսայի մեծ շահագէտք գեղեցիկ առիթ մ'ունին արժեթուղթերը վար ձգելու, յորմէ յառաջ եկող անկման մէջ բուն քաղաքականութիւնը նուազագոյն բաժին մ'ունի, մինչ նիւթական շահագիտութեան է մեծագոյն բաժինը։

* *

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Պուլկարիայէ տրուած նորագոյն լուրեր կ'ըսեն թէ մակեդոնական շարժումն հանդարտած է։ Գըլխաւոր քաղաքներն իրենց դիրքերն բռին, և այսու պահպանեցին իրենց համբաւն ի մասին հայրենասիրութեան։ Արեւելեան Ռումէլիի մէջ նոքա որք անցեալ տարի երկիրն յուզեցին՝ Պուլկարիոյ հետ միացում պահանջելով, այժմ իշխանութեան անցած գոլով, յուզման գաղափարին հակառակ են, ո՛չ միայն միացման խնդրոյն մէջ, այլ նաեւ մակեդոնական շարժման մէջ։ — Պուլկարիա պատուիրակ մը կը ղրկէ ի Լիսբոն այս տարի գումարելի Միջազգային Թղթատարական Դեսպանաժողովոյն։ Պուլկարիա ուրիշ պատուիրակ մը կը ղրկէ Բէյրդա, ուր արուեստական ձեռակերտներու ցուցահանդէս մը պիտի բացուի, որում Պուլկարիա որոշած է մասնակցիլ։ — Պուլկարիոյ երեսփ. ժողովոյ վերջին նստաշրջանք բաւական արդիւնաւոր եղաւ։ Քառասուն օրինական ծրագրեր քննարկեցան։ Կարեւորագոյնն էր այն որով կ'արտօնուէր Զարիպրոտէ ի Վաքարել երկաթուղւոյ գծին շինութիւնն, որ օսմ. երկաթուղիները պիտի կցէ սերպական և հետեւապէս եւրոպական գծին։ Առ այս ծախք որոշուած է 17 միլիոն ֆրանք։ Այս գումարի 10 միլիոնը պիտի առնուի նախընթաց ելմուտացոյցներէն գոյացեալ յաւելուածոյ կամ պահեստի գումարներէն, և 7 միլիոն ֆրանքի համար փոխառութիւն մը պիտի լինի, 0/0ին 5 տոկոսով և 100ին

— 22 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԻԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԱՆՑ ՇԻԼԻԻ

Արդարեւ Արաբոյ ժամանակաւ Սպանիացւոց ձեռքն անցաւ, բայց բնակիչք չնուաճուեցան, այլ դիմադրեցին, ինչպէս որ այժմ ալ կը դիմադրեն Շիլիի ոսոնձգական ձեռնարկութեանց, և իրենց անկախ դրօշակն, որ երկնագոյն դաշտի վրայ ճերմակ աստղ մ'է, տակաւին կը ծածանի քաղաքը պաշտպանող ամրաշէն բլրին գագաթն։

Երբոր իրիկուան ճաշը կը պատրաստուէր, Կէնարվան, Բանանէլ և Քամարաղ կը ճեմէին քաղաքին յարդ ածածուկ տանց միջեւ։ Ի բաց առեալ եկեղեցի մ'և Ֆրանչիսկեանց վանքի մ'աւերակներն, Արաբոյ ոչինչ կ'ընծայէր հետաքրքրաշարժ։ Կէնարվան ուզեց քանի մը տեղեկութիւններ ստանալ, և չյաջողեցաւ։ Բանանէլ բնակչաց հետ չկրնալ խօսելուն համար յուսահատած էր։ բայց որովհետեւ բնակիչք Արաբքնեբէն կը խօսէին, մայր լեզու մը, որոյ զորաքը տեսած ժամանակ։ Երբոր հաղարապետն այդ անակնկալ բաբախման պատճառն հարցուց, Բանանէլ պատասխանեց թէ յոյժ բնական էր, որովհետեւ իւր հայրենակիցներէն մին ժամանակաւ Արաբքանիոյ թագաւոր եղած էր։ Հաղարապետն աղաչեց որ յայտնէ այդ վեհապետին անունը։ Ժաք Բանանէլ պանծանօք անուանեց զքաջարին Պ. տը Թոնէն, պատուական մարդ մը, Բէրիկիւեցի հին փաստաբան մը, քիչ մը չափազանց մօրուեղ, որ յետոյ կրած էր ինչ որ դահրնկեց եղող թագաւորք սովորաբար «իրենց հպատակաց ապաշորհուութիւնը» կ'անուանեն։ Հաղարապետը թեթեւ մը ժպտելով դահրնկեց եղած փաստաբանի մը յիշատակման վրայ, Բանանէլ լրջաբար պատասխանեց թէ առաւել դիւրին էր թերեւս փաստաբանի մը լաւ թագաւոր լինիլ, քան թագաւորի մը լաւ փաստաբան։ Այս դիտողութեան վրայ ամենն ալ ծիծաղեցան և քանի մը կոմիկ «չիչա» (եգիպտացորենի օղի) խմեցին ի կենդանութիւն Օրելի-Անթոնան Ա.-ի, գահազուրկ արքային Արաբքանիոյ։ Քանի մը վայրկեան յետոյ, ուղեւորք իրենց բունքոյներուն մէջ փաթթուելով խոր քուն մը ննջեցին։

Հետեւեալ օրը, ժամ ութին, մնտակն առջեւէն և ջորեպաններն ետեւէն, ուղեւորխմբին երսուն-եօթներորդ ղուգահեռականին ճանրան բռնեց դէպ արեւելք, Արաբքանիոյ արգաւանդ երկրէն անցնելով, որ հարուստ է ոսկիներով և խաչանց հօտերով, բայց քիչ քիչ ամայութիւն յաջորդեց։ Ապիւ մրնէ ի մէն հիւղակ մը կը տեսնուէր «Բասթրէսատորներու» այն է ձի զրաբանաց։ Ամենուրեք պիտի լինին սակայն ծանր դիմադրութիւն մ'ընելու ամեն օտար յարձակման։ Թուրքիա ևս, եթէ հաճի ըստ ոյնմ ազատական կարգադրութիւններ ընել, կրնայ մտնել այս դաշնակցութեան մէջ, ըստ որում Ա. Բարիոյ և Ռուսիոյ փառասիրական դիտումներէն Թուրքիա ևս կրնայ ազատուիլ։ — Այս գաղափար նոր չէ Հելլենաց մէջ։ բայց գործադրութիւնը շատ դժուար լինելուն համար, ցարդ իրրև լուրջ ծրագիր չէր նկատուած բնաւ։ «Արեւելեան ժողովրդոց Դաշնակցութիւնը» շատ քաղցրահնչիւն բացատրութիւն մ'է։ բայց Դաշնակցութեան մը զանազան մասանց մէջ փոքր ի շատէ բնական յարակցութիւն մը պէտք է կենայ, որ չի տեսնուիր սակայն, հելլէն, ալպանիացի և Թուրք տարերաց միջև։ Բայց քաղաքական մեծ վտանգներու առջեւ, ամենէն այլասեռ տարրերն իսկ կրնան միաբանիլ, եթէ ի բաց թողուն կարգ մը նախապաշարումներ։

* *

ԼՈՐԻՈ ՄԵԼԻԲՈՓ. Վիէննայի Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ լրագիրը Բեգրսպուրկէ կ'իմանայ թէ Լորիս Մելիբոֆ զօրավարը Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի անուանի։ Բայց այս լրոյ հիմ չունենալն յայտնուած է այժմ։ Լորիս Մելիբոֆ զօրավարը Թոքմասէ կը նեղուի, և կ'ուզէր դեպ հարաւ ուղեւորել։ Այս իրողութենէ հետեւցուած է թէ հարաւային մեծ պաշտօն մը պիտի տրուէր նմա։ Հաւանօրէն Լորիս Մելիբոֆ զօրավարը Բեգրսպուրկի կլիմայէն աւելի նպաստաւոր կլիմայի մը ներքեւ բնակութիւն պիտի հաստատէ. բայց այս տեսութեամբ Կ. Պոլսոյ դեսպանութիւնն ևս շատ չպիտի յարմարէր իւր խանդարեալ առողջութեան։

* *

ԿՈՄՈ ՀԷՐՊԷՐԴ ԳԻԶՄԱՐՔ. Դերմանիոյ Նախարարապետին երեց որդւոյն ի Լոնտոն ուղեւորութեան առթիւ անգլիական լրագրաց տեղեկութիւններն յոյժ հակասական են։ Տէյլի Նէ-ն կը ծանուցանէ թէ Հէրպէրդ Գիզմարք կոմսը Լոնտոն հասնելուն պէս տեսակցութիւն մ'ունենայ Լորտ Կրանվիլի հետ։ Բայց Բէլ Մէլ Կազէթ կը հաստատէ թէ Հէրպէրդ կոմսին ուղեւորութիւնը չունի բնաւ քաղաքական նշանակութիւն։ թէ նա եկած է պարզապէս այցելութիւն մը տալ Լորտ Ռոզպէրիի, և թէ երկու օրէն Պերլին կը վերադառնայ։ Թայմ լրագրոյ Պերլինի թղթակիցը կը հեռագրէ այս մասին։ «Հէրպէրդ Գիզմարք իշխանին ի Լոնտոն կատարել կոչուած պաշտման մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի աստ։ Բայց թէ ինչ է նորա պաշտման բուն նպատակն, այս մասին համաձայնութիւն չերեւիր կարծեաց մէջ։ Ընդհանրապէս կը խորհուի սակայն թէ ուղեւորութիւնն անուղղակի կապակցութիւն մը միայն կրնայ ունենալ Գիզմարք իշխանին և Լորտ Կրանվիլի միջև ծագած անձնական գժտութեան հետ։ Գիզմարք իշխանն անշուշտ ինք բացատրութեան կը սպասէր Լոնտոնէ։ ուստի, չի հակցուիր որ իւր որդին Լոնտոն ղրկած լինի բացատրութիւն տալու։ Նաեւ, կոմս Հէրպէրդ Անգլիա գնաց ճշդիւ հետեւեալ առաւօտուն այն աւուր յորում Գիզմարք իշխանք, Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, քննադատած էր Անգլիական դիւանագիտութեան անխորհրդապահութիւնն և հեգնած էր Պ. Կլատստոնի նախարարութեան խորհրդարանական սովորութիւնները։ Եւ վերջապէս, պէտք չէ մոռնալ թէ Հէրպէրդ կոմսին ճամբայ ելնելէն իվեր, Իշխանին թերթը, Նորդ Տոյչ, հուր կը ժայթքէ Պ. Կլատստոնի Նախարարութեան դէմ։ Ուստի, Հէրպէրդ կոմսին պաշտպանելու նպատակը չի կրնար լինել հաշտեցնել զԳիզմարք իշխան Լորտ Կրանվիլի հետ։ »

* *

ՌՈՒՍԻԱ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ. Թայմ կը ծանուցանէ, Նիւ Եորք առնելով, թէ Ռուսիոյ գործակալը երեք օրընթաց մարտանաւերու շինութիւնն յանձնարարած են ամերիկեան նաւարաններու, Ռուսիոյ նաւատորմին մէջ գործածուելու համար։ Նաև պայմանագրեր կնքած են այս նոր մարտանաւուց ամեն կերպիւ կահաւորման և սպառազինման համար։

* *

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Իսքրն Էքսբրէս կը գրէր իւր երէկի թուով.

«Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև գործերն երէկ, չորեքշաբթի, յոյժ նպաստաւոր երեւոյթ մը չունէին։ Անգլօ-ռուսական բանակցութեանց նորագոյն վիճակն ևս նպաստաւոր չէր, և անգլիական ու ռուսական արժեթուղթերը անկումի մը կրեցին՝ քաղաքական մթնոլորտին ծանրութեան պատճառաւ։ Տէյլի Նէ-ն կը շարունակէ իւր պատերազմասէր յոդեւորութեան մէջ։ Կառավարական թերթի մը համար առ այժմ թերեւս լաւագոյն ընթացքն է այդ։ բայց չենք կարծեր թէ գործոյ իրական վիճակին արտայայտութիւնը լինի սոյն յոդեւորութիւն։ Աւելորդ է յիշեցնել թէ Անգլիա պատերազմ չուզեր, թէև անշուշտ չպիտի խոյս տայ պատերազմէն, երբ պարտաւորուի։ Դիւանագիտական Ռուսիա նմանապէս չուզեր վրդովել խաղաղութիւնը։ Բէնճէի փոքրիկ քաղաքին խնդիրն ևս այնչափ կարեւորութիւն չունի որ Զարին կառավարութիւնն հարկ տեսնէ սուլթանի զօրութեամբ պաշտպանել այդ մասին իւր հայեցքն ու քաղաքականութիւն։ Բայց բնականապէս վտանգ կայ զինւորական Ռուսիոյ կողմէ, առաւելապէս գուցէ այն մեքենական ճնշումէ, զոր պարագայք յառաջ բերած են վեճի նիւթ եղած սահմանագիծոց վրայ։ Բայց զանազան ադեցութեանց կշիռն՝ ըստ մեր կարծեաց՝ այժմ հակառակ է պատերազմի, և աստ ի կ. Պոլիս իրաւեկ ակմբոց մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ ձգտումը ժամանակ մ'ևս կրնայ տեւել, մինչեւ որ երկու Տէրութեանց մին փորձէ և հանկնայ միւսին տոկունութեան չափն այս խնդրոյ մէջ, և յանժամ խաղաղական կարգադրութեամբ մը վերջ կրնայ տրուիլ վէճին։»

* *

Ընթերցողք տեսան Աբէ-ալի երեկի թուոյն Դրամական բաժնին մէջ թէ անգլիական արժեթուղթք չորեքշաբթի օր ինկած էին ¾, ռուսականք 1½, և եգիպտականք 1¼։ Այս անկումն կը վերագրուէր ընականապէս օրուան քաղաքական անպատաստ լրոց։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ այսպիսի պարագայից մէջ Պորսայի մեծ շահագէտք գեղեցիկ առիթ մ'ունին արժեթուղթերը վար ձգելու, յորմէ յառաջ եկող անկման մէջ բուն քաղաքականութիւնը նուազագոյն բաժին մ'ունի, մինչ նիւթական շահագիտութեան է մեծագոյն բաժինը։

* *

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Պուլկարիայէ տրուած նորագոյն լուրեր կ'ըսեն թէ մակեդոնական շարժումն հանդարտած է։ Գըլխաւոր քաղաքներն իրենց դիրքերն բռին, և այսու պահպանեցին իրենց համբաւն ի մասին հայրենասիրութեան։ Արեւելեան Ռումէլիի մէջ նոքա որք անցեալ տարի երկիրն յուզեցին՝ Պուլկարիոյ հետ միացում պահանջելով, այժմ իշխանութեան անցած գոլով, յուզման գաղափարին հակառակ են, ո՛չ միայն միացման խնդրոյն մէջ, այլ նաեւ մակեդոնական շարժման մէջ։ — Պուլկարիա պատուիրակ մը կը ղրկէ ի Լիսբոն այս տարի գումարելի Միջազգային Թղթատարական Դեսպանաժողովոյն։ Պուլկարիա ուրիշ պատուիրակ մը կը ղրկէ Բէյրդա, ուր արուեստական ձեռակերտներու ցուցահանդէս մը պիտի բացուի, որում Պուլկարիա որոշած է մասնակցիլ։ — Պուլկարիոյ երեսփ. ժողովոյ վերջին նստաշրջանք բաւական արդիւնաւոր եղաւ։ Քառասուն օրինական ծրագրեր քննարկեցան։ Կարեւորագոյնն էր այն որով կ'արտօնուէր Զարիպրոտէ ի Վաքարել երկաթուղւոյ գծին շինութիւնն, որ օսմ. երկաթուղիները պիտի կցէ սերպական և հետեւապէս եւրոպական գծին։ Առ այս ծախք որոշուած է 17 միլիոն ֆրանք։ Այս գումարի 10 միլիոնը պիտի առնուի նախընթաց ելմուտացոյցներէն գոյացեալ յաւելուածոյ կամ պահեստի գումարներէն, և 7 միլիոն ֆրանքի համար փոխառութիւն մը պիտի լինի, 0/0ին 5

100 գնով ի հրապարակ հանուելու պայմանաւ։ Այս փոխառութիւնը Պուլկարիոյ հաշուոյն պիտի գտնէ Ռուսիա։ — Ժողովը քուէարկեց ուրիշ ծրագիր մը, որով 15,000,000 ֆրանքի հինգ ֆրանքնոցպուլկարական դրամ պիտի կտրուի Ռուսիոյ Փողերանոցին մէջ, ուր ցարդ կտրուած են Պուլկարիոյ գործածած դրամները։

* * *

ՈՒՆՍԳՄԻՆՍԳԻ. Լոնտոնի այս վաղեմի պալատան մէջ, ուր կը գումարին Խորհրդարանին երկու ժողովները, Ֆէնիանաց գործած պայթման պատճառաւ կառավարութեան կատարած նորոգութիւնը 3,625 ոսկւոյ ծախիք հարիւ ի դլուխ եղած են։ Բայց կը դանգատուի թէ չէնքին վնասեալ մասերն իրենց նախկին երեւոյթը չեն կրցած վերստանալ։

* * *

ԿՈՐՏՈՆԻ ՔՈՑՐԵՐԸ. Իսպանիոյ մէջ կը կարդանք. «Անդլիական կառավարութիւնն ուզեց թոչակ կապել ի Խարդում սպանեալ Կորտոն զօրավարին երկու քոյրերուն, որք կը բնակին Անդլիոյ Սաուութէմբրդն քաղաքին մէջ, իբրեւ նշան երախտագիտութեան այն ազգային կարեւոր և անձնուէր ծառայութեանց համար զոր մատուցած էր իրենց եղբայրը։ Բայց Օրիորդք Կորտոն չընդունեցին։ Պ. Կլատսդոն ինք նախաձեռնութիւն ստանձնած էր առաջարկելով երկու Օրիորդներուն տարեկան ցկեանս թոչակ մը, խոստանալով միանգամայն թէ հարկ եղած դումարը տարուէ տարի Խորհրդարանէն խնդրելու պէտք չպիտի թողուր։ Բայց Կորտոն զօրավարի քոյրերը վեհանձնաբար մերժեցին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցաւանի է թէ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանն սովորութիւն չունի ուղղակի առաջնորդ կարգելու Ռումանիոյ և Աւստրիոյ Հայոց համար, այլ կը ղրկէ երկու տարին անգամ մը հոգեւոր այցելու մը նոյն կողմերն ի մխիթարութիւն հայ ժողովրդեան։ Վերջին այցելուն էր Դեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Նար–պէյ։ Այս անգամ Ռումանիոյ Ազգ. պաշտօնական մարմինը այս հոգեւոր այցելուին ոչ թէ միայն պէտքը, այլ այդ այցելուին մինչեւ ցարդ յապաղման մասին իրենց ցաւը յայտնելով՝ կը խնդրեն որ Պատրիարքարանն օր առաջ փութայնէ, արժանաւոր եկեղեցական մը ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան։

Այս առաւօտ հետեւեալ հեռագիրը ստացանք Վանէն.

Վասպուրականի ժողովրդեան բուռն բաղձանաց համաձայն կը ցանկանք յանուն 10000էն աւելի ստորագրութեամբ ներկայացեալ հանրագրութեան տեսնել զԿիրիմեան Հայրիկ Կաթողիկոսական աթոռոյն վրայ։

Երեսփ. ժողովոյ Նախագահ
ՊՕՂՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Ատենապետ Ատենադպիր
Ճանիկեան Ադիշահեան

Այս առաւօտ նոյնպէս հետեւեալ հեռագիրն ստացանք Մուշէն.

Մշոյ ամբողջ հասարակութիւնն ստուար հանրագրերով փափաք կը յայտնէ տեսնել զԿիրիմեան Արքազան Կաթողիկոսական Աթոռոյն վրայ։

Առաջն. Փոխանորդ
ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հռովմէական Հայոց Պատրիարք Դեր. Տ. Աղարեան Սրբազան երէկ դատական գործոց պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ դատական Նախարարի փոխանորդ Բեռամիլ փաշայի հետ։

Այսօրուան սուրհանդակով Էջմիածնէն ստացուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Սուքիաս Եպիսկ. Պարզեան Բեդրսպուրկէն առ Սինոդն գրած նամակին մէջ խօսելով այն մասին թէ Կայսրը չարեհաճեցաւ զինքը տեսնել և խնդիրքը լսել, ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ նախարարները յայտարարեցին որ Կայսեր ստորագրած օրէնքը անփոփոխելի և անդառնալի է։ Սակայն Թիֆլիզի նախկին փոխարքայ Միքայէլ Նիքոլայեվիչ Մեծ–Իշխանը Պարզեան Սրբազանին յոյս տուած է որ կը բարեխօսէ Վեհ. Կայսեր մօտ, որ Հայերուն իրենց ուսումնարաններու վրայ դնէ այնքան արտօնութիւն շնորհուի որքան կը վայելեն միւս հպատակ ազգերը։

Փետրուար 24 թուով Հիւսիսային Հեռագրական գործակալութիւնը Թիֆլիսէն կը հեռագրէ Բեդրսպուրգի լրագրաց, թէ Էջմիածնայ Սինոդը արտասովոր չրջաբերականաւ հրաւիրած է բոլոր թեմական առաջնորդները, խորհրդակցելու կարեւոր խնդիրներով որոնք հայկական եկեղեցւոյ և Հայոց հոգեւոր դպրոցներու կը վերաբերին։ Ըստ Նովոյէ Աղուշրէնէ լրագրի, Ղարաբաղի առաջնորդն միայն դնացած է Էջմիածին։

Վերջին տեղեկութիւններէ կիմանանք թէ չորեքշաբթի դիշեր ի Նպատա Միացեալ ընկերութեանց տրուած սպարահանդէսին զուտ հասոյթն եղած է 1,000 ոսկի։ Սոյն արդիւնքը կը պարտինք Կարադիր Ցանձնախմբին անձնուէր ջանից, որ ունէ զոհողութիւն և աշխատութիւն չէր խնայած պարահանդիսին աւելի փայլ և շքեղութիւն տալու համար։ Մասնաւորապէս խորին շնորհակալութեան արժանի է Կարգադիր Ցանձնախմբի նախագահ Պ. Ֆոսիքը, որ դովելի բարեյօժարութեամբ մը չէ զլացած իւր փոյթեռանդն մասնակցութիւնը ամեն պարագայից մէջ, և թէ՛ ձեռագիր նամակներ ստորագրելով, թէ՛ իւր յատուկ այցեւոմներն զրկելով նախարարաց դեսպանաց և բարձրաստիճան պաշտօնակալաց, փայլուն ապացոյց մը տուած է այն համակիր ոգւոյն զոր կը տածէ Հայոց նկատմամբ։ Եւ եթէ պարահանդէսն դեսպանի մը հովանաւորութեան ներքեւ դրուած չլինելով հանդերձ, պահած է սակայն իւր նախորդ տարիներուն չքեղութիւնն և ունեցած է նոյն արդիւնքն, կը պարտինք զայդ մանաւանդ այդ մարդասէր Անդլիացւոյն։

Նոյնպէս մասնաւոր շնորհակալութեան արժանի է Կարգադիր Ցանձնախմբի դեր–նախագահ Մագուսա Սեպուհ էֆֆէնտի, որ խնայած չէ իւր ջանքերն։

Կարգադիր յանձնախմբի անդամոց մէջ իրենց ցոյց տուած գործունէութեան ու ջանից համար շնորհակալութեան արժանի են նաև Մեծ. Տեսրք Կիւլպենկեան, Թօփալեան, Հարենց Ա. ւետիս, Աստարճեան Պօղոս, Հալաճեան Բարսեղ, Օգոստինոսեան Անտոն, Փորթուգալ Միքայէլ էֆֆէնտի և Թորոսեան Յովհաննէս էֆֆէնտի։

Այս առթիւ խմբագրութիւնս պարտական կը համարի ինքզինքը իւր կողմէ շնորհակալութիւն յայտնել այն ազգայնոց և օտարազգեաց որք իրենց ներկայութեամբ պատուեցին Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց պարահանդէսը, այս կերպիւ միանգամ ևս ապացուցանելով թէ ս'ը.քան կ'ըմբռնեն դաստիարակութեան օգուտն և Միացեալ Ընկերութեանց կարեւորութիւնը։

Երէկ հրատարակեցինք ի շարս ազգային լրոց թէ Խառն ժողովը իւր չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ որոշեր է սկզբամբ ընդունիլ Պանտրբմայի աթոռանիստ լինելն և Պանտրբմայի ու Պալբէքէսրի առաջնորդական տեղապահ անուաներ է զՍ. Մովսէս վարդապետ Կէօմիւրճեան, պաշտօն տալով նմա քննութիւն մը կատարել նախ Պանտրբմայի և Պալբէքէսրի տեղական հանդամանաց և բնակչաց թուոյն վրայ։

Ի վերջոյ տեղեկացանք թէ, Պանտրբմայի Թաղ. խորհուրդն, ինչպէս նաև մնացեալ Հայագիր ի Թաղ. խորհուրդն ի դիմաց տեղւոյն բնակչաց մէկ մէկ պաշտօնագրերով և Լոմենիկի դիւղի ազգայինք ալ բաղմաստորագիր հանրագրով մը դիմած են առ Պատրիարքական Դեր. Տեղապահ Հայրն, խնդրելով որ Պալբէքէսիր դաւառապուլսի մեայ ընդ միշտ և առաջնորդական աթոռն չփոխադրուի ի Պանտրբմա։

Պատուաւոր ազգային մը ցոյց տալով մեզ այս հանրագրեր, զորս պիտի մատուցանէր Դեր. Պատրիարքական Տեղապահ Հօր, յայտնեց թէ Պալբէքէսրի չրջակայ դիւղերու մէջ ալ հեղինէակ հանրագիրք կը պատրաստուին և պիտի հանին ի Պատրիարքարան, ցերմապէս խնդրելով որ իրենց դաւառապուլսը փոխադրուի ի Պանտրբմա, ցոյց տալով այս տեսակ անօրինութեան մը գործադրութեան ձախորդ հետեւանքներն։

Մեզ կը գրեն թէ Կէյվէի Խընճրլար գիւղի ազգային վիճակը խիստ տխուր է. երեք հարիւր տուն Լուսաւորչական Հայեր դպրոց մը չունին։ Եկեղեցին ալ գրեթէ փակ է։ Մօտ տաներներս իրը 15 Լուս. Հայ ընտանիքներ բողոքականութեան դիրքն դիմած են և իրենց հարկերն անդամ Բողոքականաց տուած են։

Ընայելով որ Բողոքականք ամենայնչին փոքրամասնութիւն կը կազմեն, բայց ունին քիչ շատ կանոնաւոր դպրոց, ուր կը յաճախեն հայ Լուսաւորչականաց որդիք։ Մինչեւ անդամ Թագական խորհրդոյ անդամք ալ իրենց որդիները հոն կը դրեն։ Թէ՛ բուսորանութեան և թէ՛ Երկրաբանութեան հայերէն բառից ճշդութիւնը կը պարտիք Մեծարգոյ Ագիշան Հ. Գեւոնդ վարդապետին, զոր ինքն շատոնց ստուգած և հաւաքած էր։

Գ. ԵՐԿԲԱՆՈՒԹԻՒՆ 170 էն աւելի պատկերք։ այս դասագիրքս իւր բոլորովին նորութեամբը բնական ուսմանց նոր մասնմը պիտի աւելցնէ ազգային վարժարանաց մէջ։ և դաստուաց մեծ դիւրութիւն պիտի պատճառէ իր պարզ ոճովը և ընտիր հայերէն բառերովը։

Այս երեք դասագրքեր որք դեղեցիկ պատկերներով և ընտիր թուղթի վրայ տպագրուած են, կը վաճառուին դիւրագին, անհամեմատ բոլորովին եղած ծախուց և աշխատութեան, բաւականանալով միայն սոյն տեսակ օգտակար ուսմանց ազդին մէջ տարածուելուն նպատակ դնուելու բարոյական տնտուագոյն շահուք։

Ա. Աշխարհագրութիւն	Փր.	1, 75
Բ. Բուսաբանութիւն	«	2, 50
Գ. Երկրաբանութիւն	«	2, 50

Կը գտնուի Վենետկոյ Մխիթարեանց դրատունը, Ղալաթիա, Բերէչիզեզ բաղար Սեղբոս խան, և Կ. Պոլսոյ ամէն ազգային դրավաճառաց քով։

Ս. Սահ. Սանուց ընկերութեան Ընդհանուր ժողովն ի Նիսա պիտի գումարի յառաջիկայ կիրակէ, որ է մարտ 3, առաւօտեան ժամը ճիշդ 3ին, առ որ կը հրաւիրուին ապիսի ընկերներն՝ փոխանակ որոշեալ ժամուն ներկայ դտնուիլ յօդուտ և ի յառաջդիմութիւն ընկերութեան։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընթերցումն նախորդ նստի ատենագրութեան։
2. Խնդիր վարժարանաց։
3. Դիտողութիւն ի մասին հին ատենագրութեանց։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ իւր իսկ ձեռաք Մէճիտիէի ակնակուռ պատուանշանն բնծայել Սպարապետութեան նուագածուաց խմբի տնօրէն Կալաթէլլի փաշայի։

Սպարապետի Դրան դատավարութեան ճիւղին նախագահ Մահմուտ Մէխուտ փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Ներքին գործոց նախարար Խոհէմ փաշայի հետ։

Նոյնպէս Անգլիոյ և Աւստրիոյ դեսպանաց առաջին թարգմաններն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ նախընթաց օրը խորհրդական Պ. Օնուի ընկերակցութեամբ Ֆէնէրի Պատրիարքարանն երթալով, տեսակցեցաւ Ամենաբովանդակ Պատրիարքին հետ։

Նախընթաց թուով մը ծանուցինք թէ ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու արձակուրդով Բեռլին կ'ուղեւորի մեծերս։ Կը կարծուի թէ Կ. Պոլսոյ ռուսական նախկին դեսպանի որդի Պ. Ուսթէնիֆ պիտի կոչուի այդ պաշտօնին։

Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղը փափաքելով բժշկական դիտութիւն ծաւալել ի Թուրքիա, որոշեր է այլ և այլ բանակայ յատկացեալ բժիշկներն ինչպէս նաև հիւանդանոցներու զինուորական բժիշկներն Կ. Ղոլոյ բերել տալով՝ լուրջ քննութեան մ'ենթարկել զանոնք։ Ասոնցմէ անոնք որք յաջողակ դատուին, օգնական ուսուցիչ պիտի կարգուին կայսերական ռժշկական վարժարանին մէջ։ Մայրաքաղաքիս մէջ այլ և այլ պաշտօնեներու վրայ դտնուող զինուորական բժիշկներն ևս քննութիւն պիտի անցուցանեն յատուկ յանձնաժողովոյ մ'առջեւ։ Այս որոշումի բժշկական խորհրդոյ հաղորդուած է, հանդերձ Թուրքիոյ դաւառաց բժշկաց ցուցակովը։ Ցիշեալ խորհուրդը պատասխաներ է թէ կանոնաւոր բան մը չլինիր դաւառաց մէջ պաշտօն վարող բժիշկները Պոլիս կոչել, մանաւանդ որ այս ձեռակերպութիւնը բաղում ժամանակի կը կարօտին։ Կայսրբժշկական վարժարանի տնօրինութիւնն ալ առաջարկեր է որ դաւառաց բժիշկները քննուին իրենց կեդրոնավայրին մէջ կարգեալ յատուկ յանձնաժողովոց առջեւ, իսկ Կ. Պոլիս գտնուող զինուորական բժիշկներն բժշկական վարժարանին մէջ։

Ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի այսօր ի յիշատակ հանգուցեալ Ալեքսանդր Բ. Կայսեր։ Շարաթ օրն ալ դոհաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին արդի Կայսեր դահակալութեան առթիւ։

Այս կրկին արարողութեանց ներկայ գտնուելու համար հրաւիրագրեր ուղղուած են բոլոր ռուս հպատակաց։

Տեղական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Բէյթի բնակութեան տնօրէն Պ. Լանկ եռամեայ արձակուրդ ստացած լինելով, մայիս ամսոյ մէջ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս օգափոխութիւն մ'ընելու համար։

Կը յիշուի թէ անցեալներն յանձնաժողով մը կազմուած էր ի Բ. Դուռն՝ ոստիկանաց բարեկարգութեան կանոնագրի ծրագրոյն քննութեան համար։ Այս ծրագրոյն քաղաքային վարչութեան վերաբերող մասը քննուած լինելով, երկրորդ յանձնաժողովոյ մը յղուած էր, որոյ կը նախագահեր ընդհանուր դատախազ Բոսթաքի էֆֆէնտի, դատական մասը քննելու համար։ Այս վերջին յանձնաժողովն իւր աշխատութիւններն տարուած լինելով, տեղեկագիրը մատուցած է դատական նախարարութեան։

Սէլանիկի նորընտիր կուսակալ Հագգը փաշա իւր պաշտօնատեղին կ'ուղեւորի վաղը։

Հոպարի փաշայի ի Լոնտրա ներկայութիւնն անհրաժեշտ չլինելով այլ ևս, ծովակալն արտօնութիւն ստացած է վերադառնալ և յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

Աղբանիայէն առնուած նորագոյն տեղեկութիւնք իրաց վիճակին մէջ կարեւոր փոփոխութիւն մը չեն նշանակեր։ Հանրագրեր կը պատրաստուին որք այդ դաւառի ժողովրդեան հաւատարմութիւնն և անձնուիրութիւնը կ'արտայայտեն։ Աղերսարկուք կը խնդրեն որ քանի մը ազգատ դաւառակաց անվճար տուրքերը շնորհուին, և որոց հաւաքման եղանակը բարւոքի։ Այս օրերս յատուկ պատգամաւորութիւն մը պիտի դայ ի Կ. Պոլիս՝ այդ ուղերձները Բարձր. Մեծ–Եղբարքսին մատուցանելու համար։

Սամանի նախորդ կառավարիչ Բէշատ փաշա մայրաքաղաքս եկաւ նախընթաց օրը։

Պիզմարք իշխանին բերան եղող գերմանական «Նորտ Տայչէ Ալլէմանէ Զայթունկ» լրագիրը խմբագրական յօդուածի մը մէջ, զոր անշուշտ Պիզմարքի ներշնչմամբ գրած է, մեծ եռանդեամբ կը պաշտպանէ Թուրքիոյ պատմական իրաւունքներն, որք եւրոպական դաշնագրութեամբք երաշխաւորեալ են։

Այս յօդուած մեծ յուզում պատճառած է Հռոմի, Վիէննայի և Լոնտրայի մէջ։ Աւստրոյ–Հունգարական թերթերն իրը ազգարարութիւն մը կը նկատեն զայն, քանի մը տեղութեանց ուղղեալ։

Վեհ. Սուլթանին դեղադործ Պ. Վէնան Բէյ մեռաւ երէկ առաւօտ։ Հանդուցեալն երկար տարիներէ ի վեր կը ծառայէր Կայս. Կառավարութեան, ուրում բազում ծառայութիւններ մատուցած էր, մանաւանդ Խրիմեա պատերազմի ժամանակ։ Պ. Բէյ ստացած էր Մէճիտիէի և այլ պատուանշաններ։

Մայրաքաղաքիս աւստրիական դերհիւպատոս Պ. Բէսքա և դեսպանատան թարգմաններէն կոմ Լակ թէթի վաղն արձակուրդով Վիէննա կ'ուղեւորին։

Կ. Պոլսոյ Բժշկական ընկերութիւնն իւր վերջին նիստերէն միոյն մէջ զրաղեցաւ Տոքթ. Փէշտիմալճեան էֆֆէնտիի անցեալ տարի հրատարակած «Պոտոնիան Մարդկային Պոտոտոման» անուն գործը ֆրանսերէն լեզուաթարգմանելու խնդրով։ Ընկերութեան քարտուղար Տոքթ. Բարսոյ և անդամներէն Տոքթ. Վուչինոյ այս կարեւոր գործոյն արժանիքը և օգտակարութիւնը գովելով՝ առաջարկեցին որ ֆրանսերէնի թարգմանուին Տոքթ. Փէշտիմալճեան էֆֆէնտի շնորհակալ լինելով իւր մեծարոյ պաշտօնակիցներէն՝ որք գնահատած էին իւր աշխատութեան արժէքն, յայտնեց թէ այդ գիրք գրուած էր հայ ժողովրդեան օգտակար լինելու համար, մինչդեռ ֆրանսական գրականութիւնը կը պարունակէ ինչպէս բժշկական ամեն ճիւղերուն, նմանապէս և պատուաստի վրայ բազմաճատոր գրքեր։ Հետեւաբար Փէշտիմալճեան էֆֆէնտի եղրակացուց թէ ուեղորդ աշխատութիւն մը կը լինէր իւր գործն ֆրանսերէնի թարգմանելն։

Այսօրուան Թերճէմանի Հայդարթի մէջ «Ազատութեան Սնտուկ» խորագրոյն ներքև հետեւեալը կը կարդանք։

«Ստոյգ աղբիւրէ տեղեկացած ենք թէ Կ. Պոլսոյ Ազատութեան Սնտուկէն փոխառութիւն ընող անձանց մէջ կը գտնուին 2000 հոգի, որոյ փոխառած գումարներու պայմանաժամն տասը տարի անցած է և սակայն տակաւին իրենց պարտքերը չեն վճարած։

«Սնտուկի վարչութիւնն նկատելով թէ ուանդները դատարանին որոշմամբ միայն կրնային ծախսուիլ և այդպիսի որոշում մ'ալ վերաքննութեան և վճռաբեկի ատեաններու առջեւ եղելու իրաւունքը կը վայելէր, չէր ուզած կարդմը աշխատութիւն եւ մտահոգութիւն ստանձնել՝ դատ բանալով այդպիսի փոխառուաց դէմ, որով սնտուկի դրամագլխոյն մեծագոյն մասն անդործածելի մնացած է։

«Այդ կէսն Առեւտրական եւ Երկրագործական նախարարութեանց կողմէն ուշադրութեան առնուելով՝ որուած է որ Սնտուկի յատուկ կանոնագրոյն տրամադրութեան համաձայն՝ առանց դատարանները դիմելու ծախսուն այդ տեսակ ուանդներն, պայմանաւ որ ծախուելիքները լրագրաց միջոցաւ երեք անդամ ծանուցուին հասարակութեան։»

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ ԲԱՄԵԼԻՈ դուստերդութիւնը պիտի ներկայացուի վաղը գիշեր Գաղաթիոյ Թատրոնին մէջ, օսմանեան դուստերդական և ազգերդական խմբին կողմէ, ի նպաստ Ահմէտ Ֆէհիմ էֆֆէնտիի։

Լա Թիւրքի կը ծանուցանէ թէ Էնկիւրիի, Սամսոնի, Կեսարիոյ և Սեբաստիոյ ճանբուն վրայ հաղորդակցութեան կայարաններ հաստատուած են, ուղեւորաց անցագրերը քննելու համար։

Եօզղատի դաւառին իսլամ և քրիստոնեայ բնակչաց ընդհանուր մարդահամարն հետեւեալ արդիւնքն ունեցեր է։

Եօզղատի դաւառաց լուսն, թիւ բընակչաց՝ 39247 այր և 37006 կին, Զորում՝ 21201 այր և 19519 կին, Պոդաղլայան՝ 16869 այր և 14995 կին, Սիւնկերլի՝ 17462 այր և 16482 կին, Մատէն՝ 12972 այր և 12135 կին։ Դաւառին օտար ժողովրդեան թիւն է 1382 այր և 1136 կին։ Դումար, 109423 այր և 101273 կին։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած լինելով որ Հալէպի դաւառին արքունական ադարակաց և դիւղերու մէջ աշխատող բազմաթիւ երկրագործաց զաւակաց կրթութեան հոգ տարուի, տասը նախակրթարան պիտի բացուին անդ այլ եւ այլ կողմեր, ծախքը կայսերական գանձէն հոգացուելով։ Հարկ եղած դասագրեանք և դպրոցական պիտոյքները զրկուած են արդէն Կ. Պոլսէն։

Սպարապետի Դրան հրամանաւ զինուորական վարժարանաց (ուսանողներուն և արքունի գործարանաց աշակերտներուն վերատին արգիլուեցան դիշերներն երգեցիկ սրճարաններն ու դինետուններն երթալ։

Այս շաբթու խումբ մը դրպանախողք և գողեր աքսորուեցան Մայրաքաղաքէս։

Թարիգ կ'առաջարկէ Թրանսվուէյիրն, կերութեան որ Դալաթիա–Շիշլիի գծին կառքերուն մէջ իսլամ կանանց համար մանաւոր տեղեր յատկացուին տախտակրմով և ոչ թէ վարագուրով բաժնուած։

Ժամանակէ մ'ի վեր Միրիվիա Վիթոիս փաշայի ծառայութեան մէջ գտնուող անձ մը Նորին Վսեմութեան ապարանքէն կարգ մը նիւթեր գողնալով աներեւոյթ եղած է։

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նախորդ կուսակալ Ալի–Փաշազատէ Մէհմէտ պէյ նախընթաց օր մեռեր է։

Թարիգ կ'ուզէ ծանուցանել թէ Գասարայ բնակող զինուորականի մը աղջիկն Գալաթագճլարի գլուխը գտնուող արհեստաւորի մը խարէութեան զոհ եղած և անկէ յղի մնացած լինելով, հայրը բժշկական քննութեամբ գործոն տեղեկանալէ յետոյ իւր աղջիկն սպաննած է։ Կուսապիղծն ձերբակալուած և հարցաքննութեան ենթարկուած է։

Նախընթաց գիշեր ժամ 10ին քառորդ մնացած Արնավուտ գիւղ երթալու համար կամուրջէն մեկնող 34 թիւ շոգենաւին մէջէն երիտասարդ մը ինքզինքը ծով նետուեց Տօլմա Պահչէի առջեւ և հակառակ եղած ջանից, խորասուզեցաւ ալեաց տակ և խեղդուեցաւ։

Հռոդոսի մէջ քանի մը շաբաթէ ի վեր յորդահոս անձրեւներ տեղալով 130 տուն կործաներ և հեղեղներն ոչխարաց հօտ մը ծով տարեր են։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 9 մարտ

Տէյլէ Նիւ–ս կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ հետ Անգլիոյ յարաբերութիւնք յոյժ ձգտեալ են և իրաց վիճակը վտանգալից է։ Անգլիա կը պատրաստուի պաշտպանել զԱֆղանստան ռուսական բանակին հաւանական արշաւանքին դէմ։

Թայմս կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ հետ յարաբերութիւնք զգալապէս բարւոքած են։

Երեսփ. ժողովին մէջ Լորտ Ֆիթ–Մորիս կարդաց Լորտ Կրանվիլի մի նամակն, յորում նախարարը կ'ըսէ թէ միայն վերջին օրերս տեսած է Պիզմարք իշխանին առկոմս Միւնսդէր (գերմանական դեսպան ի Լոնտոն) զրկած ծանուցագրին, որուն Անգլիոյ կողմէ պատասխանուած չլինելը միտ պատճառած էր Գերմանիոյ Նախարարապետին։ Լորտ Կրանվիլ կը յարէ իւր նամակաւ թէ, Անգլիոյ կողմէ տրուած բարեկամական ապահովութեանց առջեւ, Գերմանիոյ հետ յարաբերութեանց ձգտումը վերջ գտած է։

Լոնտոն, 10 մարտ

Տէյլէ Նիւ–ս կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ հետ բանակցութիւնք կը շարունակին։ թէ Զարն և իւր նախարարք խաղաղասէր են։ բայց պատերազմասէր կուսակցութիւնը զօրաւոր է։

Տէրպիտ, 9 մարտ

Կալէնի իշխանն ատ կը սպասուի ապրիլ 8ին։

Ալթէնք, 9 մարտ

Լրագիրք կը նախատեսեն մերձեցում մը Աւստրիոյ և Յունաստանի միջեւ, Ռոսոֆ գահաժառանգ կայսրորդւոյն ՅԱԹԷՆՔ այցելութեան առթիւ։

Պերլին, 9 մարտ

Այսօր Գերմանիոյ Արքունեաց մէջ մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ ի պատիւ ծննդեան տարեդարձի Զարին։ Պիզմարք իշխանը ներկայ էր։

Շանկայ, 11 մարտ

Ֆորմոզա կղզւոյն մէջ Քելունկի շուրջ հատատակաւ չինական դիրքերը գրաւեցան Ֆրանսացւոց կողմէ, հինգ օր կռուելէ յետոյ։ — Ֆրանսացւոց կորուստն եղաւ 40 մեռեալ և 200 վիրաւոր։

Բարիզ, 11 մարտ

Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Կաղէյ անուանեցաւ ընդհանուր հիւպատոս։

ԱՆԴԼԻՈՑ ՊԱՆԴԱ

Լոնտրա, 12 Մարտ

Պարտաստ մետաղադրամ—	
յաւելում — անգլ. ոսկի	530,000
Պանքնոթք ի պահեստի—յաւելում – անգլ. ոսկի . . .	209,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր յաւելում—անգլ. ոսկի . .	338,000
Պահեստի դրամից համեմատութիւն յանձնառութեանց հետ	47 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 մարտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լանդարայի վրայ (պանքայի)	.....	110
3 » » » (վճռական)	.....	109 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	.....	23
3 » » » (վճռական)	.....	23 7 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

		Դահեկան
Երեկ երեկոյ գոց.	(Մնաց. D. Սերի)	19 23
Պօրտային գոցուելէն վերջը	»	19 34
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելացաւ	»	19 32
Բարձրագոյն գին	»	19 32
Նուազագոյն »	»	19 31
Կէս օրին	»	19 31
Փոխառութիւն 1858)		
» 1862)	A. Սերի տպագր. ոսկի	36 20
» 1860)		
» 1863) B. »	»	20 30
» 1872)		
» 1865)		
» 1869) C. » Օտմ.	»	19 27
» 1873)		

ԻՒՆԻՓԻԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երեկ իրիկուն գոցուելացաւ	.....	73 10
Այս առաւօտ բացուելացաւ գ. կ.	.....	73 30
Կէս օրին	.....	73 30

ԲԱԺԵՆԵՏՈՒՄՔ

Յօսիէթէ ժէնէրալ	Գ. Կ.	Անգ. Լիր.	3 15
Քրէտի ժէնէրալ	» »	Օտմ. »	7 2
Պանք տը Գոնս	» »	» »	5 20
Սօս. Շանժ է վիլէօր	» »	» »	3 25
Թրամուէյ	» »	» »	275
Բուժէլիի երկաթուղի		Ֆր.	47
Օպլիկատօն տը Բրեսիթէ		»	409
Բանքէթուզթ Լաբրեսմի		»	70

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	զբ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Բօլ Իմբերիալ	»	90 6
Քրիմից	»	51 15
Ռուսլի Թրեթագրամ	»	8 61
» արծաթ	»	89 10
Ֆիորին	»	9 3
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	107 3
Վենցոց	»	102 32
Լինդոց	»	103 10
Մէթալիք	»	99
Պրինձ	»	300
Թրեթագրամ	»	3500

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 12 Մարտ, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ գոցուելացաւ		97 9/16
Օսմ. բացուելացաւ		17 11/16
» » գոցուելացաւ		17 12/16
Մնացեալ կրուբ 1		35 3/4
» » 2		20 1/4
» » 3		17 1/2
Փոխառութիւն	1877	82
Պանք Օթոման		14
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		92 5/8
Եգիպտական մնացեալ (իւնիֆիէ)		66 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		85 3/4
Տայրա Սանիէ		63 1/2
Տօմանիսլ (փոխառ. Բօչիլա)		34 1/2
Հունգարական պարտութուղթ	1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—
Վիէննա, 12 Մարտ, ժամ 4 երեկոյ		
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		124 55
Օսմանեան երկաթուղի		23 20
Բարիզ, 12 Մարտ, ժամ 45 վայր. երեկոյ		
Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	բաց	109 87 1/2
» » 3 %	բաց	81 92 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտ բացուելացաւ		18 10
» » գոցու. գ. կ.		18 17 1/2
Միացեալ պարք Սերի Բ.		20 25
» » Գ.		18 10
» » Դ.		— —
Օսմանեան երկաթուղի		47 50
» Բէսթի բաժնեթուղթք		—
Պանք Օթոման		606 25
Գրեան Լիռեթ		555
» Ֆոնտիէ գ. կ.	Բարձրացում	1365
Բաժնետոմս Լիռանի (գուբ. կար.)		1260
Սուէզի ջրանցք	Բարձրացում	2105
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)		99
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)		97 25
Եգիպտական միացեալ գոց		338 75
Պրազիական (արտաքին) (գ. կ.)		61 3/8
Բրէսիլիէ թիւրք		411 25
5 % Հելլենական (գ. կ.)		348 75
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 38

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԴԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

Շան-մարդերու նկարագիր մը. — Զարմանալի մենամղի մը պատմութիւնը :—

Դէմքը թաւ մաղերով ծածկուած մարդիկ թէև հաղուագիւտ, բայց վերջապէս տեսնուած են : Դիտութիւնը դեռ անկարող մնացած է մեկնելու այդ երեւոյթը. սակայն ինչ որ ալ ըլլայ, Տարուինեան փիլիսոփայութիւնը բնաւ չպիտի օգտի մաղտա դէմքերէն: 1755ին Ամա քաղաքին բանակեալը բերին անգլիական սպայից քով Հնդկաստանցի կին մը՝ որոց դէմքը թաւ մաղերով ծածկուած էր : 1873 ին Փարիզ եկան երկու հոգի նոյնպէս մաղեղ՝ որոն համար շան-մարդ կոչուեցան: Այդ անձերէ մին յիսուն ու եօթը տարեկան է. միւսը՝ որ առաջինն զաւակն է կ'ըսուի, երեք տարեկան է: Վիրխով տեսած է զանոնք ի Պերլին եւ հասկըցած թէ՝ Ռուսիոյ մի գիւղաքաղաքին մէջ ծներ են :

Պ. Ռուլէն Դիտութեանց Ակադեմիոյ մէջ կարդաց մի տեղեկագիր, յորում այսպէս նկարագրած է շան-մարդերը.

«Ճակատն ամբողջ, այտերը, արտեւանունքը, քիթը, ներքին ունգագ մի մասը, կզակը, միով բանիւ դէմքն ողջոյն բարակ մաղերով ծածկուած է, ճակատին եւ այտերուն վրայ ուրեք բեթաչափ և քթին ու կզակին վրայ չորս բեթաչափ երկայնութեամբ. գոյնը արծաթագոյն գորշ է, հիւսկէնը մետաքսային, սակայն հաստ են և ոլորուելու յարմար չեն : Նոյնպէս 8 բեթաչափ երկայն մաղերով ծածկուած են արտաքին ականջի խողովակին մէջը : Ցօնք կամ արտեւանունք անոյշ են. ամենուրեք հարթ հաւասար ծածկուած է միօրինակ մաղերով : Մարմինն ալ նոյնչափ թաւ մաղերով ծածկուած է. »

Ինչպէս այս նկարագրութենէն ալ կը տեսնուի, իրաւամբ շան կը նմանին այդ տարօրինակ էակները : Երանի՛ թէ ձուաբանութիւնը-գիտութիւն որ հաւկիթներու կազմակերպութեամբ և ձեւափոխութեամբ կը զբաղի — օգուտ քաղէր այդ պարագայներէ և լաւ մը ի գլուխ առնէր :

* * *

Մասնի և Ադէ-Լէի մէջ առիթներ ունեցայ երբեմն խօսիլ մենամղութեանց վրայ՝ որոնց ուսման հետեւած եմ մասնաւորաբար և զոր թերեւս մասնագիտութիւն ընեմ ինձ առ յապայս : Այժմ ցիմարութեանց աշխարհէն բերուած հիւանդի մը պատմութիւնը կը ներկայացնեմ իմ հետազբրբիր ընթերցողաց : Երիտասարդ կին մ'է այս, ցիմարագէտ-ուսուցիչ Պ. Պալի դարմանոց ենթակայ : Սուտ ծնդաբերութենէ մը յետոյ տեսակ մը զառանցում ունեցաւ մոռաւոր, ըստ որում անհնար է նմա հարթ գետնի մը վրայ քալել : Երբ խօսք ու բոքա կամ անհաւասար է միջոցը՝ ուր կը քալէ, դժուարութիւն չկրեր բնաւ յառաջանալը. իսկ երբ միօրինակ ու հարթ է գետինն յորում կը քալէ, կը կասի կամ կ'ինայ : Աւելին կայ. երբ փողոց մը կամ հրապարակ մը ելնէ իւր բնակած տան առջև, տեսակ մը «գլխու դառնալ» կուգայ վրան եւ չկրնար բնաւ յառաջ վարել քայլերը : Բայց երբ քովը լինի իւր հնդամեայ զաւակը, կամ պարզապէս դուազան մը առնու ձեռքը, կը յաղթէ այդ զգացողութեան և կը քալէ : Երբ պատուհանէ մը դուրս նայի, կամ հիւանդանոցին կարգաւ շարուած անկողիններուն կազմած գիծը նկատէ, անմիջապէս գլուխը կը դառնայ և կ'ինայ :

Այսպիսի պարագայից մէջ բարեկամի մը ներկայութիւնը այդ ախտային երկիւղը փարատելու կարող է :

Մեր նկարագրած մենամղութեան մի տեսակն ալ կայ. այս է այն երկիւղը՝ զոր հիւանդը կը զգայ, օրինակի համար, տեսնելով կամ լսելով փողոցին մէջ կառք մը : Պ. Պալ տեսած է մարդ մը՝ որ այն երկիւղը չկրելու համար իւր կենաց վերջին քառասուն տարիները իւր տան մէջ անցուցած է առանց բնաւ դուրս ելնելու : Կայ ասոր մօտ ուրիշ տեսակ մենամղութիւն մը՝ որում ենթակայ հիւանդը կը մխենայ փակեալ մնալէ, և ամէն վանդի կը նեռուի թեւաձակ. աղատելու համար բանտարկութեան ահէն : Այսպէս Պ. Պալ հանդիպած է կնոջ մը՝ որ բաղնիքի մը սրահը փակուած էր, և այնպիսի սարսափ մը բռնուեցաւ որ առանց սպասելու դռան բացուելուն՝ պատուհանէն դուրս նետուելով ղերծաւ իւր սոսկումէն :

Իրրեւ պատճառ այս ամէն չարեաց, Պ. Պալ կ'ընդունի տարապայման մտաւոր աշխատութիւնները, ափրոդիտեան չափազանցութիւնները, գերժուար ծնդաբերութիւնները, ջղային տկարութիւնները և ժառանգականութիւնը :

* * *

Միշտ առատ է թոքախտի փոխանցութեան խնդիրը և միշտ կարեւոր : Ահաւասիկ նոր դէպք մը՝ զոր Պ. Վալէն նշանաւոր առողջարանը Աղոշբէռնոս-Ռիեան հանդիսին մէջ կը պատմէ :

Անցեալ տարւոյ մարտ ամսոյն մէջ երիտասարդուհի թոքախտաւոր մը կար որ 1881էն ի վեր բռնուած էր արդէն : 1882ի ամառուան եղանակին, երիտասարդուհւոյն բնակած պանդոկին տերը աքաղաղ մը և հաւ մը կորոյս իւր հաւնոցէն, որոնք վերջին աստիճան ծիւրելով մեռած էին : 1883ի մարտին, շատ մը հաւեր ալ նոյնպէս ծիւրիլ սկսան և երկուքը 15 օրուան մէջ մեռան մրթի մը և ոսկոր մը մնալէ ետքը : Անսանաթոյժ մը դիահատութիւն կատարելով թոքախտի ելունդները գտաւ աղեաց, լեարդի և ուրիշ շատ մը գործարանաց մէջ : 1883 սեպտ. ին ուրիշ հաւեր ալ մեռան, որոց դիահատութիւնը նոյն նշանները ցոյց տուաւ : Եւ յետոյ ախտը անհետացաւ և ոչ ոք մեռաւ :

Տեսէք ինչպէս փոխանցեր է ախտը թոքախտաւորէն հաւերուն : Երիտասարդուհին հաճոյք կը զգար ինչ ինչ նիւթեր ծծել և բերնէն երկնցնել հաւերուն, որոնց կտուցը կուգար չոշափել նորա շրթունքը առնելու համար իրենց նուիրուած կերը : Ասկէ զատ, թոքախտաւորին թքամանը կը թափուեր աղբանոցի մը վրայ՝ ուր անօթի հաւերը կը վազէին լափելու այդ ապականեալ թուքը :

Պ. Վալլէնի այդ դիտողութեան համաձայն եմ ես, թէև նշանաւոր մասնագէտ մը, Պ. Իրոլիդ Մառդէն, հակառակը պնդելու հակամէտ կ'երեւի : Գիւղերու մէջ՝ ուր թոքախտաւորը հաղուագիւտ են սովորաբար, հաւերը երբէք չուներ թոքախտ՝ ըստ վերկայութեան անսանաթոյժ դիտնոց. իսկ քաղաքներու մէջ բաւական շատ կը տեսնուի սոյն հիւանդութիւնը: Անցած ուրբաթ (ինձ բերին Պ.Գ.-կարապետեանի դեղարանի աշխատանոցին մէջ հաւի մը թոքը՝ որ ելունդներով ծածկած եղած էր և մեր քննութիւնը հաստատեցին իրապէս թէ թոքախտաւոր էր հաւը : Ով գիտէ թէ այդ վերջինը ո՞ր թոքախտաւորի թոքը կլներ է կամ թէ ինչպէս հիւանդացեր է : Առ այժմ տարակոյս ունինք. և երբ բանի մը վրայ տարակուսինք, պէտք է որ նախ ղգոյշ լինինք :

Ռ. ՌՈՊԷՆՍՕՆ

ՅԱՐԴԱՆԷ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՃԻՈՐՏԱՆՈ ՊՐՈՒՆՕՅԻ

Թէեւ Ճիորտանո Պրունօ արդէն երկու դար է ի վեր մեռած է, և թերեւս ըստ մեզ թէ շատ հեռուները կ'երթանք՝ 1600 ին խարոյկի վրայ այրուող վերանորոգչի մը կեանքը և գործունէութիւնը ներկայացնելով մեր ընթերցողաց, սակայն պէտք չէ մոռնալ թէ ամբողջ Եւրոպա յարգանք կը տածէ մինչեւ ցայսօր խանալցի այդ նշանաւոր փիլիսոփային նկատմամբ, և այս տարի Եւրոպական ամէն ազգեր ոտնեցին անոր յիշատակը : Ցտակաւին ներկայ տարւոյ փետրուար 10ին ռուսական Մատենագրական և Հոգեբանական ընկերութիւնը ի մի խմբեալ ժողովի մը մէջ յարգանք կը նուիրէին Ճիորտանօ Պրունօյի յիշատակին, ուր Ա. Ն. Վեսելովսքի, Ճառելով Պրունօյի կենաց և գործունէութեան վրայ, ըսաւ.

«Վաղեմի աւուրց գործեր, խորին հնութեան աւանդութիւններ են զոր կը պատմեմ. բայց չկարծեք թէ սերունդէ մ'է կամ վիպասանութիւն մը, այլ տխուր պատմութիւն է մարդու մ'որ իւր հոգեկան կարողութիւններով յառաջ կը դիմէր, կը ձգտէր ճշմարտութեան գիտակցութիւնն ամրապնդել մարդկային սրտի մէջ : Շատ նորանոր դաղափարներ կ'արտայայտէր և կը քարոզէր, և իւր համոզմանց համար խարոյկի վրայ այրեցաւ ի վերջոյ : Այրեցին զՊրունօ, և իւր ժամանակակիցներէն գրեթէ ոչ օք խօսեցաւ այս դէպքին առթիւ. միայն յետոյ յիշեցին զնա և գնահատեցին նորա արժանաւորութիւնն : Պրունօ կարճահասակ էր, մազերը մութ-շագանակագոյն և մօրուքը առատ ու խիտ. մտախոհ և միշտ տխուր հայեացք մը կը պատկերէր նորա դիմաց վրայ. կարծես մտածումի մը կը տանջէր նորա հոգին : Ինչպէս կ'ըսէր ինքն, երբեմն կը ժպտէր որպէս խօլական, իսկ երբեմն տխուր և մռայլ էր նա որպէս դժոխք : Պրունօ ծնած է Նաբոլիէն քիչ հեռի ի Նոլա 1548 տարւոյ մէջ. նորա հայրը ծեր զօրական մ'էր : 15 ամեայ հասակին մէջ հաղիւ աւարտեց այն գիտութիւններն զոր ուսումնարանը կ'աւանդէր : Պրունօ վարդապետ եղաւ, բայց շուտով նկատեց որ այդ քայլ ահագին սխալ մ'էր իւր կոչմէ : Նա բնութեամբ կռուասէր, պերճախօս, վիճաբան էր. իսկ վանքին մէջ անկէ կը պահանջուէր համեստութիւն և հնազանդութիւն, և աղատական ամէն գաղափար՝ որ հակառակ էր հոգեւորականութեան կարծեաց՝ հերետիկոսութիւն կը համարուէր : Պարտաւորուած էր շուտով խոյս տալ անտի և փոքձեց Հռոմի մէջ պահուիլ, բայց երբեան երթալով՝ փախաւ և գնաց ապաստան գտնել Վենետիկեան հանրապետութեան երկիրն, ուր ուսուցչութեամբ պարապելով, կը կարդայ խտալական ամբողջ մատենագրութիւնը : Բնութեան գաղտնիքն հասկնալու տենչն կը գրաւէ զնա դէպի կախարդական գրքերն և կ'ստիպէ հիանալ և դրաւիլ ալքիմիով : Պրունօի մեծաւոր աշխարհը կը ներկայէ իւր մէջ միտիքականութիւն մը, խանդուած արտակարգ սրամտութեամբ մը որով կը կարողանար գուշակել այն ամենը որ տասնեւհինգերորդ դարու մէջ միայն կը գիտցուի : Պրունօ կ'ուսանի ուսողութիւնն, նոր ատաղգիտութիւն և Կոպերնիկի վարդապետութեան առաքեալ կը հանդիսանայ : Այս վերջին կէտը միայն բաւէր որ հերետիկոս ցուցներ զնա : Կը տարածէին ատ և անդէմ նա ատաղգիտութեամբ կը պարապէր. այս պատճառաւ Պրունօ պարտաւոր էր թողուլ զՎենետիկ. Այս ժամանակէն սկսեալ կատարեալ թափառաշրջիկ մը կը լինի. կ'առնու ցուպ և ուր քայլերը կ'առաջնորդեն, այն կողմը կ'երթայ. սակայն չգտներ տեղ՝ որ իւր տեսութեանց համապատասխանէր. Պրունօ կը համեմատէր իւր անձն մրրկայոյզ ծովու լուղորդին և չէր ցաւեր թէ իւր կենաց լաւագոյն մասը ճշմարտութեան հետամտութեան համար կրսպառնի Ֆրանսա և Անգլիա աւելի մարդասէր գտնուեցան դէպի նա : Թուլոզի մէջ դատաւորի պաշտօն կ'ստանայ և անդ ընտրեալ հասարակութեան մ'առջեւ կ'սկսի գոռալ նորա ազատ խօսքը : Նշանաւոր եւ արտաքնական տաղանդ ունէր, եւ այս պատճառաւ ամէն ուրեք հաղածանք կրեց հնազըլուխ սոփեստներէն : Նա ոչ մի կուսակցութեան չէր պատկաներ իւր հայրենիներով. կը քննադատեր կուսակցութիւններն եւ նոցա համոզմունքները. աղքատ էր նիւթապէս, բայց հոգւով հարուստ. կը թափառէր երկրէ երկիր, կ'անցնէր քաղաքէ քաղաք, դիւղէ դիւղ եւ մարդկան սիրաը կը կենդանացնէր իւր խօսքերով. բայց ամէն ուրեք և միշտ ատելութիւն ու խստութիւն կը տեսնէր մարդոյ կողմէ: Նոցա մտաւոր աղքատութիւնը, հոգւոյ ստրկութիւնը այնպիսի խոր ազդեցութիւն կը թողու Պրունօյի երեւակայութեան վրայ, որ այդ թերութիւնքը կը ներկայացնէ ահաւելի կենդանեաց ձեւով որը կեանքը կ'ապականեն. այս գաղափարը կը յայտնէ նա իւր «Նոյեան տապան» գրքոյկին մէջ : Ուրիշ հեղինակութեան մէջ Պրունօ կը գրէ «յաղթական գաղանաց արտաքսումն» որ առանձնակարդ դեր կը խաղան երկնից մէջ. Արամազդ կը խորհի արտաքսել գաղաններն, որոց յաղթանակը քաջքայած է իր իշխանութիւն: Այս երկու հեղինակութիւնք ևս մարդկային ցեղի վերածնութեան հաւատքը կը քարոզեն : Գիտական տեսութեանց մէջ ալ կը յառաջդիմէ Պրունօ : Երկիրը, նորա կարծիքով, աշխարհի կեդրոն չէ, այլ փոքրիկ խորշ մը յաւիտենական բազմութիւն կենդանի աշխարհներու միջև : Աստուած և բնութիւն համանիշ են նորա համար : Սրինոզա և միւս մեծամեծ անձինք ժամանակին ընդունեցին նորա փիլիսոփայական տեսութիւնները : Ցաւի տեսական աստանդականը ի վերջոյ գտաւ խաղաղ ապաւէն մ'և ուրախութիւն Լոնտոնի ֆրանսական հիւպատոսի կրթեալ ընտանեաց մէջ : Այստեղ գրեց Պրունօ իւր ընտրելագոյն հեղինակութիւնները :

«Բայց շուտով պարտաւորուած էր հիւպատոսի հետ Փարիզ երթալ, ուստից քաղաքական երկպառակութեանց ժամանակ անցաւ Գերմանիա և պատեցաւ համալսարանները Ի Ուիրթէմպերկ լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ. անդ կը գովէ գերմանական մտաց ազատութիւնը : Յետոյ տպարանի մը սրբագրիչ կը լինի ի Ֆրանքֆորթ որ գրավաճառութեան կեդրոն էր. ապա Վենետիկի նշանաւոր և հարուստ երիտասարդի մէ, Մուչենիկոյի ուսուցիչ կ'ընտրուի. այս ընտրութիւն ճակատագրային հետեւութիւն մը կ'ունենայ Պրունօյի համար: Ուսուցչի և աշակերտի գաղափարաց մէջ անդունդներ կային : Պրունօ ներկայ դարու ազատական գաղափարով ոգեորուած, իսկ Մուչենիկո տասնվեցերորդ դարու կաթոլիկական մտքեւանդութեամբ շաղախուած անձեր էին : Մուչենիկո կը յայտարարէ թէ Պրունօյի վարդապետութիւն հերետիկոսութիւն կը քարոզէ և կը պահանջէ հաւատքնութեան ձեւքն մատնել զնա : Մուչենիկո գործն այնպէս կը կարգադրէ որ երբ իւր ուսուցիչն առանց բան մը նախատեսելու կը թողուր իւր տունը, իսկոյն կը բռնուի և կը բանտարկուի : Կ'սկսի վենետիկեան դատաստանն որ համեմատաբար յոյժ թեթև էր քան Հռոմի դատաստանը : Բանտարկեալն դէթ արտօնութիւն կուտային ասա իւր չքմեղութիւն յայտնել և փաստաբանել : Սոյն դատաստանի յայտագիրը կ'ըսէ իրը թէ Պրունօ խոստացաւ հրաժարիլ իւր արտայայտած գաղափարներէն և հաշտուիլ եկեղեցւոյ հետ : Ասա Պրունօ Պարին հրամանաւ Հռոմի հաւատաքննական դատատանի առջև կը կոչուի, ուր դատական քննութիւնը հօրմն տարի կը տեւէ : Պրունօ Սիվերինօ Կարդինալի սոսկալի ճանկերուն մէջ ինկած էր, որ կը սիրէր ներկայ գտնուիլ արիւնուշտ դէպքերու : Ցանցապատի վրայ ծանր ամբաստանութիւններ կը տեղային ամենատորին եղանակներով : Պրունօ եկեղեցւոյ մէջ իւր համոզումներն հրապարակաւ հայհոյելով միայն կրնար մեղքերուն քաւութիւնը դանել եւ ազատիլ հաւատաքննութեան ահաւելի ճիրաններէն : Բայց աւելի՛ և աւելի՛ կը հաստատուէր իւր համոզմանց մէջ : Եօթնամեայ քննութենէ յետոյ 40 օր ևս ժամանակ ամիսոց կուտան իւր զղջումը յայտնելու. այդ 40 օրուան մէջ նա կը պատասխանէր թէ բան մը չի կրնար իւր համոզումները փոխել տալ : Երկրորդ անգամ քառասուն օր միջոց կուտան, բայց Պրունօ կրկին անյողդողդ կը մնայ : Եւ երբ կը կարդացուէր իւր մահուան դատավճիռն, այս նշանաւոր խօսքն արտասանեց. «Մահուանս դատավճիռը կարդալու միջոցին դուք աւելի մեծ երկիւղ զդացիք քան ես զայն լսելով :»

Դատավճիռը առանց արիւնհոսութեան իմաստ կը դատապարտէր զՊրունօ: 1600ին Պոմպէսի կառուցած թատրոնի տեղւոյն վրայ մեծ խարոյկ մը պատրաստուած էր Պրունօյի համար : Այդ ատենները շատ անգամ խարոյկներ կը պատրաստուէին, բայց ահագին տարբերութիւնք նորա մէջ է թէ Պրունօ ինչ աչքով դիտեց իւր տանջանքն եւ այլք ինչպէս : Հուս, Սերվէթ և այլք անկարող եղան իրենց տարափելի յուսահատութեան հառաչանքը զսպել, սակայն Պրունօ երբ խարոյկի վրայ կ'երթար, ո՛չ մի հառաչանք, ո՛չ մի հեծեծանք թռաւ նորա սրտէն» :

Իւր վերջաբանով աւելցուց Բրօֆէսօրը թէ Պրունօ, այն ազնուագոյն անձը, մարդոց մեծագոյն դժբախտ, փիլիսոփայական նոր տեսութեանց առաջնորդը եղաւ, եւ մինչեւ ի մահ անարգանք ու հաղածանք կրեց իւր վարդապետութեանց համար : Թէև նա ապրեցաւ մէկէն հեռի երկրի մը և հեռի ժամանակի մը մէջ, բայց այսպիսի անձանց յիշատակն յարգելը և նոցա վրայ խօսիլն աւելի դրական ազատոյց մ'է բարոյը զգալելու և յառաջադիմելու :

Բուռն ծափահարութիւնք յաջորդեցին Բրօֆէսօրի պատասխան ճառին :

Յետոյ Հոգեբանական ընկերութեան նախագահ Տրոիցքի խօսեցաւ Պրունօյի փիլիսոփայական ուղղահաւասարութեան վերայ : Տրոիցքի խօսելով այն մասին թէ Պրունօյի փիլիսոփայութիւնն ամէն ուրեք միևնոյն յարգանքն չէր վայելեր, թէ ի Գերմանիա չէին կրնար ծածկել իրենց զարմանքն այս իմաստասիրութեան նկատմամբ, մինչդեռ ի Ֆրանսա և յիտալիա բոլորովին անտարբերութիւն կը ցուցնէին դէպի նա, կը յաւելու թէ անարդար կը մնար զՊրունօ նոր փիլիսոփայութեան պետը համարիլ, որպ զլուխն է իրաւամբ Պաքոն : Պրունօ բոլորովին բնազանցագէտ էր եւ իւր տեսութիւններով վերածնութեան այն շրջանին կը պատկանէր, երբ փիլիսոփայական վարդապետութիւնը անկախ գիրքի մը հասած էր և նոր փիլիսոփայութեան հիմունքը հաստատուած էին: Մասնամանաւոր նկարագրելով Պրունօյի տեսութիւններն, Տրոիցքի այն եզրակացութեան կը հասնէր թէ նորա փիլիսոփայութեան վերջին խօսքը համաստուածութիւնն էր, այսինքն Աստուծոյ համագոյակցութիւնը տիեզերքի հետ : Աստուած՝ արարիչ և արարչի բնութիւնն է, իսկ տիեզերքը՝ արարեալ բնութիւն : Հոգին մարմնոյ խարհուն մնացորդը (մնաց.) և կենդանուն է : Մահը վերադարձ մ'է դէպի աշխարհային կեանքը, և ինք կը հաւատայ թէ անմահ է հոգին: Այսպէս կը դաւանի Պրունօ: Նա իւր փիլիսոփայական տեսութեամբ կը մօտենայ Լայպնիցին. իսկ նորա վարդապետութիւնն — որպ պատճառաւ մարտիրոսական մահուամբ վախճանեցաւ — անհերքելի կերպով կարեւոր ճանչուած է ներկայ և ապագայ դարերու համար : Պրունօյի կարծիքով՝ մարդկային կենաց թշուառութիւններն այն ժամանակ կը յառաջանան երբ խնայանութիւնն իւր իրաւանց սահմանէն կը չեղի :

Պրունօ իւր քանի մը վարդապետութիւնքով Պաքոնի, Տէքարթի և Լոքի առաջնորդը կը ներկայանայ :

Բրօֆէսսէօր Ն. Ի. Ստորժենկօ ալ վերջին խօսք մը արտասանեց Պրունօյի բանասիրական և քերթողական հանճարին վրայ :

«Գեղարուեստական յատկութիւնն Պրունօ անհրաժեշտ կը համարէր փիլիսոփայութեան համար, և այս պատճառաւ հնչեակի ձեւով կ'արտայայտէր իւր տեսութիւններ, կատակերգութեամբ և տեսարակներով որ բանաստեղծական ընտիր արժանիք մ'ունին :

«Պրունօ առաւել ևս նշանաւոր է այս կողմէ որ առաջինն եղաւ որ փիլիսոփայութիւնը փոխանակ լատիներէնի՝ իտալերէն լեզուով գրել փորձեց. այս պարագային մէջ համարձակ և յանդուգն վերանորոգիչ մը կը ներկայանայ : Կան ապացոյցներ որոնք կատարելապէս կը հաւատան թէ Պրունօյի հեղինակութիւնները ազդեցութիւն ըրած են Շեքսպիրի վրայ Համլէթը գրելու ժամանակ, նոյնպէս և Լայպնիցի, Շելլէրի վրայ :

«Դարու մը մէջ տեղի ունեցած մասը հետեւեալ դարու մէջ կեանք կուտայ» կ'ըսէր Պրունօ : Այս խօսքերու ճշմարտութիւնը նոյն իսկ իւր նկատմամբ արդարացաւ: Ինչպէս մենք ատ, նոյնպէս և այլք յետոյ ամէն ուրեք բարձր յարգանքներ նուիրեցին նորա յիշատակին» :

Ինչպէս Ստորժենկոյի, նոյնպէս և միւս ներու արտասանած խօսքերուն հետեւեցան բուռն ծափահարութիւններ : Ժողովը ցրուեցաւ՝ իւրաքանչիւր անհատ սրտին մէջ թողլով Ճիորտանո Պրունօյի վսեմ և անմոռանալի յիշատակը :

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՔՍԱՍԹԷՆԻ

Էլէք պաթալ քեղաղատը թօփ իւչ եիւզ պէհէր թօփը եիւզ եէթմիշ զրուշ:

Էլէք խմանպոլ քեղաղատը, թօփ իքի եիւզ պէհէր թօփու եիւզ օթուզ զրուշ :

Ցայրէյի ասկէրիյէ մաթպասը իւչուն Սէրաճխանէ անպարընա լիւզումի օլուպ մէկզիի միանգամայա գոնուլան պալատէ մուրագդամ իքի գալէմ քեաղրա ֆիյաթը մուրագդամլէրի իլէ թալիպի էօհտէսինէ օլուպ մարը բուսմինին օն իքինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միանգամայը պիլ իճրա մէզբիւր կիւնէ գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն իթա իթմէկէ թալիպ վէ օն իւչինճի չարշէնպէհ կիւնիւ եիւզէ պէշ թէնզիլինէ բարիպ պուլունանլէրին մագամը սէրասկէրի լէվազիմաթը ուսուսիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր :

28 շուպաթ 1300

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՔՍԱՍԹԷՆԻՐ

Նիզամիյէ երզագ անպարը իչուն միապայա օլունճաղը էվվէլճէ իլան գելընմիշ օլան եէթմիշ իքի պին գըեէյի ճէտիտա Կիրիտին Բէթիմօ սապանուն չէրայիթի մուգարրէրէ վէ մէմնուր նիմանէսինէ թէվֆիգէն պէհէր գըեէյի ճէտիտի իւչ զուրուշ օն փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինէ օլուպ, մարը բուսմինին ալթընճը չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն վէ եէտինճի բէնճէպէհ կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէն ֆիյաթընտան եիւզէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունճաղընտան իթաեա թալիպ օլանարը լէվազիմաթը ուսուսիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր :

1—3

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ ի 30 Դեկտեմբերի 1884

ՊԱՀԱՆՋՔ	Ղուրուշ		ՊԱՐՏՔ	Ղուրուշ	
Բամբակ չգանձուած	550,000,000		Դրամագլուխ	1,100,000,000	
Մնացուկ ի Կ. Պոլիս	46,378,091	15	Պանքնոտներ ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս	34,410,400	
» ի մասնաճիւղս	25,310,940	31	» ի մասնաճիւղս	95,499,576	4
Գանձերի փոխանակագիրք	423,801,816	13	Վճարելի փոխանակագիրք ի մասնաճիւղս	2,245,979	30
Ընթացիկ հաշիւ Կայսերական գանձուն— «պարտականք»	590,366,411	9	Ընթացիկ հաշիւ Կայսերական գանձուն—«պահանջողք»	408,713,632	23
Ընթացիկ հաշիւ զանազանք— «պարտականք»	302,728,522	33	Ընթացիկ հաշիւ զանազանք— «պահանջողք»	68,209,536	38
Փոխառութիւնք արժէթղթոց և վաճառաց վրայ	138,458,505	31	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	281,045,471	
Անշարժ և շարժական գոյք	9,006,318	7	Պահեստք զանազանք	839,859	
Զանազանք	247,279	32	Վճարելի շարժաթթղ	95,033,430	36
	2,085,997,886	11	Զանազանք	2,085,997,886	11

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տուեալաց

Տնօրէն
ԷՄ. ՏՐՎԸ

Ընդհանուր Տնօրէն
Մ. Հ. ՖՕՍԹԷՐ

Ա.ԶԴ

ՄԱՐԴԱՐ ԴՈՒԼԱԴՈՐԶԵԱՆ

Ինչպէս որ յայտնի է՝ Բուլգարիի երկաթուղեայ վիճակահանութիւնն երկու ամիսը մի անգամ տեղի կ'ունենայ։ Սոյն վիճակահանութեան 91ԵՐ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ (ըստ Եւր.) ապրիլ 1ին։ Ուստի, այս առթիւ դարձեալ բաղդատումներ ի վաճառ հանած եմք։ Գնորդը կը հրաւիրուին ի Ղալաթիա կամուրջի գլուխ թիւ 33։ Այս անգամու վիճակահանութեան առաջին պարգեւն է 600,000 և երկրորդը 60,000 ֆրանք։ Ասնսկմէ զատ 48 թիւեր ևս մեծ պարգեւներ պիտի շահին, իսկ մնացեալ 450 թիւերը՝ 400 ական ֆրանք։ Դիները սովորական են. 7½, 3 և 3 դահ.։

Կարգաւոր թիւ — այսինքն 1, 2, 3, 4, 5 — ուզողները պէտք է այժմէն գնեն և եթէ փափաքին կրնան բաժանորդ գրուիլ մի և նոյն թուոյն, պայմանաւ որ ամեն ամիս առնուն նոյն թիւը։ Սոյն թիւերէն ունեցողը — թէ՛ մայր թիւը և թէ՛ բաղդատումը — պէտք է զգուշութեամբ նային՝ զի շատերու թիւը կը շահի և իրենք չեն դիտեր, ինչպէս որ շատ անգամ կը պատահի։ Այս գործին յատուկ տումարը ունիմք, և ով որ իւր թիւը բերելու ըլլայ, կը նայիմք, առանց ոևէ փոխարինութեան։ Վաճառողաց համար գոհացուցիչ միջնորդիչք կը տրուի։ Դաւառներէն յանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին, և դրամի տեղ թղթատարական դրոշմք ալ կ'ընդունուին։

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԵԻ ԽԱՍՍԱՑԻ ՇԱՀԱՆՆԻ

Երզոդ անպարը իլիւն ալընաճադ ձէնովա բիրինճինին միւնադասասընա իւչ եիւզ պիր սէնէի մալիէսի մարընդն տէօրտիւնճի բաղար իրթէսի կիւնիւ պաշլանաճաղընատ իթայա թաւկպ օլանլարը եէվմի մէդիւրտէ խաղնեի խասսայի շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր։

ֆի 27 շուպատ սէնէ 300

2—3

Մոսկուայի և Բեդրսպուրգի բժշկական ճեմարաններէն պկպեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց սրմտաով, առանց ցաւի և առանց մեռաղեայ գործիքի։ Եղունդները կը չտկուին։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 139
Գ. Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՅԻ ԿՐԻՆԶԳԻ
Ռոնբոյի

ՍԵՂԱՆԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅԵՐ ԳԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթէօղ»ի գինւոյն, պատրաստամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Դիւսաւորապէս կը գտնուի Գ. Գէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիրէ Ֆրանսէզ։

Պատիւ ունիմք ծանուցանել թէ՝ «Պօղոս Յ. Թապաղճեանց և Յակոբ Փափաղեանց» մականուամբ առեւտրական ընկերութիւն մը կազմեցինք մայրաքաղաքիս մէջ, որոյ կեդրոնատեղին է ի Գալաթիա՝ Ղալաթիոյ թիւ 109, և պիտի զբաղի յատկապէս մանիֆաթուրայի առեւտրով, պէշլիգներ, գրքեր, գրեր, զանազան տեսակ ֆէսոներ, լամբուէ, տարբ, ճերմակեղէն և ն. և ն.։

Ընկերութեանս սատարդութիւնը յատկապէս Պօղոս Յ. Թապաղճեանց ընկերոջ յանձնուած է։ Անտարակոյս ենք թէ ազնկերութիւնս պատուելու բարեհաճող յաճախորդք ամենայնիւ գոհ պիտի լինին թէ՛ նիւթոց ճաշակաւոր ընտրութեան և թէ՛ գներու չափաւորութեան մասին։

3—12

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍԵՒ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈԾՈՒ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ

204. – Մահմատ բէյ էլ-էր, Ֆէ – 204.

ՍԵՒ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղդրութեանս առաւելութիւնը յաճախորդք դէթ մի անգամ վրայնելով կրնան հաստատել։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈԾՈՒ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մաղեր որ իրենք շագանակագոյն բայց ճերմակ մազերով խառն են։ Իմ բաղդրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մազերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առնուազն մինչեւ մէկ սանթիմ ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շագանակագոյն նմանօրինակ ներկերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղդրութեամբ վնասակար հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատունէն։ Դիները յոյժ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 0|0 զեղչ կը լինի։

29—52

ՆՈՐՏՏԱՑՔԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ Ա.ԶԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ցիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պահչէ-Դարբու, Ճէլալ Զէյ խան

1882ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Այս հռչակաւոր վուշեայ սիկարի թղթիթը որ ամենաքնտիր տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մայրաքաղաքիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր շուկան՝ բոլոր Ծանկաստանի համար Ղալաթիա, Մամանէ փողոց Սիրէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Գ. Զաքարիա Մարանկիանէսի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։

52—78

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՏԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻԷԲԷ-ԼԻ, Մ'ՆԷՐԷՐԷ-ՆԻ և ՕՒԵՍՍԻ ԳԼԽ-ԿՈՆՏՈՒՐԱԳԼԷ ԲԱՆՈՂ

ՇՈԳԵՆԱՒԻՊ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ակրա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Աքարատ	2,500	Ռոմպէս
Աքաատիա	2,500	Գրուիչչանք
Լաքոնիա	2,500	Ռուիլա
Մասէտոնիա	3,500	Մարզ
Բուլգարիա	2,800	Ֆոթքրոթիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթ օր Պաֆուտէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվրուլ պիտի ուղեւորի։

Ռումելիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվերբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվրուլ պիտի ուղեւորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիրութիւն և հանդուստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՔԻՐՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՏԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ ամէն ուրբաթ մ'ասկէ նէ բանին Լիվերբուլի և Մէրսէրսէնի գլխ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մարթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորքաբ	2,500
Ալէքսօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալթիկ	5,000
Պալէզ	2,500	Բալվիրա	3,000
Պրինիզ Բուին	4,200	Սերվիա	7,800
Սեզիալնիա	5,000	Ինդիա	4,800
Գադալնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Հեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քեւար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Սիրոն շոգենաւը, նաւապետ Ֆէնուիք, ամսոյս 16ին աստ կ'սպասուի։

Սաորապրեան արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՀՈՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի փաչա խան Ղալաթիա

Ա.ԶԴ

Ազդ. Վարժարանի մը համար լաւ դաստիարակ մը կ'ուզուի, որ հմտութիւն ունենայ նաև եկեղեցական երգեցողութեան։ Փափաքողք կրնան դիմել Ա. Ռեւելքի տնօրէնութեան։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻԷԲԷ-ԼԻ Մ'ՆԷՐԷՐԷ-ՆԻ ԳԼԽ-ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԻՊ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսարիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոսդրիս	3250	Ադրիանդիք	1700
Թիպաս	3250	Լոդիւս	800
Մակտուլա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Ֆէրոս շոգենաւ, նաւապետ Ֆորեստոր, Լիվերբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չբեղաշէս յարգարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ.
Մէյսանլըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԻՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱՆԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ և Բօրդէն գլխ-կոնտուարգլխ բանող

Սամանա, Տրապիզոն և Զաթուշ երթալիք յատաջիկայ շոգենաւն է Ռիւմ, որ պիտի մեկնի Մարսիլիայէն մարտ 11ին և Կ. Պոլսէն մարտ 18ին։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ռէմ։

Ուղղուիլ և տրամ տանիլ
Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆՈՒԹԻ ԲԸՂՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց, Թիւ 141

ՅԱՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ կոնտուարգլխ կը բանի Լիվերբուլի և Ատէ-Լէյ գլխ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալբերտան	2500	Յամանեան	3700
Ալդաբան	2500	Յալանտեան	3700
Անտալուզիան	2500	Ֆլանդրիան	3700
Ամերիկեան	2500	Իսպերիան	5500
Արաբիան	3700	Իսպերիան	5500
Պալարիան	6000	Իսպրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարդինեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օրտրիդ	700
Էմիրզան	3700	Բերսիան	3800
Ֆասիան	3700	Վանէնսիան	6800
Ֆալէրմիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լիվերպուլ շոգենաւը Նաւապետ Պոլ մարտ ամսոյ 17ին երեքշաբթի օր Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիա հանդիպելով։

Լիվերբուլ շոգենաւը, նաւապետ Մաք-Նալ, ամսոյս 7ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՆՏՈՒԹԻՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա։

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէյ, Լէյլանտ և ընկ.
Լիվերբուլ
Գործակալներնէ
Կ. Պոլիս, Իստուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Գ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլիրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդալ և ընկ.

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ

Ընդ Դէլ Անէլեա, Կ. Պոլսոյ և Օրեսոյի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Այպանս	2,000	Լէսանդրս	1,500
Անտէլս	3,000	Մարէկս	1,300
Օրկս	1,300	Մարսոն	2,500
Պասսաս	3,500	Մէյս	2,000
Պօրտոնս	2,200	Նէրս	2,000
Պրամս	2,000	Օթէլլս	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանտս	3,000
Գալիբաս	2,500	Օդրանդս	1,500
Գամէս	2,100	Զէրս	2,000
Գաղս	2,000	Բարիֆիք	1,200
Գօսն	2,700	Բալէրմն	3,200
Տիոս	2,500	Բաղէր	1,700
Տօմին	1,800	Քիրս	2,800
Էրայս	2,600	Լիսալիս	1,400
Տրաղս	2,600	Լինալաս	3,200
Ֆալքօն	800	Լալլս	3,000
Ֆիոս	1,700	Լօմանս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Լօսէս	3,500
Կալիէս	5,500	Պանէնս	4,000
Կիդանս	2,200	Պարֆօ	2,000
Կրօս	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրօսնս	2,200	Սօրէնդս	4,300
Հանկս		Թասոս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիասալս	3,000	Թրիկեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թօլէսս	2,800
Ճիսս	2,300	Քասնդս	3,600
Քէլս	2,000	Նէսսս	3,600
Քօքս	2,200	Զէպրա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Սալէր ի շոգենաւը Հալէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Նէպոս շոգենաւն ի մօտոյ աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԻՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Կատատէր

Կատատէր Ա. ՏԻՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՋԷԻ

Սկսեալ ի 1 Մարտէ (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ յետոյ տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՋԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62
	Առաւօտ											Իրիկուն										
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 45	4 44	5 23	5 44	6 3	6 30
Գումա-գարու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 13	6 39
Եէնի-գարու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 17	6 43
Տաղուտ փաշա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 20	...
Յամանթա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 25	6 49
Եէտի-գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 28	6 53
Մաքրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	...	7 04
Ա.—Պէէֆանոս	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...	...
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...	...

ՔԻՒԶԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՋԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	41	1
	Առաւօտ											Իրիկուն									
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Ա.—Պէէֆանոս	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	...	1 34	...	2 33	...	...	4 48	5 39	...	6 51
Մաքրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	...	1 45	...	2 44	3 20	...	4 59	5 50	...	7 5
Եէտի-գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	7 0	7 26
Յամանթա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	...	...	...
Տաղուտ փաշա	6 55	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	...	...	...
Եէնի-գարու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	...	...	...
Գումա-գարու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 13	7 18	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 21	7 30	7 50

Փոքր ծրարներն սնոխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ–(Սկսեալ 1 Հոկտեմբեր 1883 մինչեւ յետոյ տնօրինութիւն)

Գիծ Կ. ՊՈԼԻՍ–ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Կառ. թ. 421 Ճանբ. Առաւ.	Կառախումբ Ադրիանուպոլիս մեկնող	Կառ. թ. 421 Խառն Առաւ.
Կ. Պոլիս մեկնում	7 15	Ադրիանուպոլիս մեկ.	6 7
Գումա-գարու	7 27	Զէյթունլի մեկ.	6 41
Եէտի-գուլէ	7 41	Բուրգաս մեկ.	6 51
Մաքրիգիւղ	8	Ֆիլիպէ մեկ.	8 29
Ա.—Սթեֆանոս	8 14	Գոմոտինա	9 2
Քիւչիւք—Չէքմէճէ	8 26	Բաբայագը	9 47
Զարթա—գուլէ	9 42	Եէնի Սարայլէ	10 35
Հաւրիգէզ	9 49	Հասպէզ—Գաղանճըգը	11 55
Զաթալճա	10 35	Թրինօվա մեկ.	12 43
Գասպաչէ մեկնում	11 7	Տիմիրճի	1 23
Սինէգլի մեկնում	11 17	Գոմլէյին—Պուրկաչ մեկ.	2 11
Սինէգլի ժամ.	12 20	Մուսթաֆա—փաշա	3 22
Զէրբէսքէզ մեկ.	1 4	Գասրքէզ	4 8
Զէրբէսքէզ ժամ.	1 34	Ադրիանուպոլիս ժամ.	4 54
Զորլու մեկ.	2 23		
Մուրաթլը—Քեօրքէլի	3 33		
Սէիտլէր—Զիթիթլիք	4 2		
Լիւլէ—Պուրգաս	4 45		
Պապա—Իպէի	5 30		
Բաալը—քէզ	6 17		
Ուզունճա—Քէօրրիւ	7 15		
Գումլէյին—Պուրկաչ ժամ.	7 38		
Գումլէյին—Պուրկաչ մեկ.	7 58		
Ուրլի	8 24		
Ադրիանուպոլիս ժամ.	9 14		

Գիծ Ա. ՊՈԼԻՍ–ՍԱՐԱՄՊՈՒՏ

Կառախումբ Սարամպէյէն մեկնող	Կառ. թ. 421 Խառն Առաւ.
Սարամպէյ մեկ.	6 7
Թրամար Բաղարճըք մեկ.	6 41
Ժամ.	6 51
Ֆիլիպէ մեկ.	8 4
Գոմոտինա	8 29
Բաբայագը	9 2
Եէնի Սարայլէ	9 47
Հասպէզ—Գաղանճըգը	10 35
Թրինօվա մեկ.	11 55
Ժամ.	12 43
Տիմիրճի	1 23
Գոմլէյին—Պուրկաչ ժամ.	2 11
Մուսթաֆա—փաշա	3 22
Գասրքէզ	4 8
Ադրիանուպոլիս ժամ.	4 54

Գիծ ԳՈՒԼԷՅԻՆ–ՊՈՒՐԿԱՉ–ՏԷՏԷ ԱԳԱՃ

Կառախումբ Տէտէ Ագաճէն մեկնող	Կառ. թ. 222 Խառն Կէս օրէն վերջը Ժ. Վ.	Կառախումբ Ադրիանուպոլսէն մեկնող	Կառ. թ. 221 Խառն Առաւ. Ժ. Վ.
222 Ամենաստանեան երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կը բանի։		221 Ամենաստանեան երեքշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կը բանի։	
Տէտէ—Ագաճ մեկ.	12 14	Գումլէյին—Պուրկաչ մեկ.	8 52
Ֆիլիպէ	1 54	Տիմիրճի	9 37
Պիտիգլի	3 20	Զէրնավօտա	11 2
Սուֆլի	4 23	Պիտիգլի	12 10
Տիմիրճի	5 42	Ֆիլիպէ	1 21
Գումլէյին—Պուրկաչ ժամ.	6 47	Տէտէ—Ագաճ ժամ.	2 28
	Երեկոյ		Երեկոյ
2 Թիւ կառախմբին հետ կը հաղորդակցի։		2 Թիւ կառախմբին հետ կը հաղորդակցի։	

Գիծ ԹՐԻՆՕՎԱ–ԵՆԻՊՈԼՈՒ

Կառախումբ (1) Թրինօվայէն մեկնող	Կառ. թ. 322 Խառն Առաւ. Ժ. Վ.	Կառախումբ (1) Եանիպոլուէն մեկնող	Կառ. թ. 321 Խառն Առաւ. Ժ. Վ.
Թրինօվա մեկ.	1 3	Եանիպոլու մեկ.	7 6
Գարագաչանար	1 51	Գերմանիք	8
Բասանլ—Մահալլէսի	3 2	Եէնի—Զաղրա	9 14
Եէնի—Զաղրա	4 17	Բասանլ—Մահալլէսի	10 29
Գերմանիք	5 15	Գարագաչանար	11 35
Եանիպոլու ժամ.	6 11	Թրինօվա ժամ.	12 13
	Երեկոյ		Երեկոյ
422 և 421 թիւ կառախմբոց հետ կը հաղորդակցի։		421 և 422 թիւ կառախմբոց հետ կը հաղորդակցի։	

(1) 322 թիւ կառախումբն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կը բանի։

(1) 321 թիւ կառախումբն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կը բանի։

Գիծ ՎԱՌՆԱ–ՌՈՒՍՃՈՒՔ 1884 Մայիս 20էն սկսեալ

Կառախումբ Վառնայէն մեկնող	Կառ. թ. 402 Թղթատար Առաւ. Ժ. Վ.	Առաւ. Ժ. Վ.
Վարնա (Պիւֆէ) մեկ.		6 30
Կիւպէճէ	6 59	7
Բրայատ	7 49	7 50
Շումնու—Թօսա	8 36	8 39
Շէյմանճըք (Պիւֆէ)	9 28	9 48
Ճըրգիլար	10 32	10 33
Իսգիլար	10 8	11 9
Վէլիսօվա	11 57	13 58
Զէրնավօտա	12 28	12 13
Ռուսճուք (Պիւֆէ) ժամ.	4 5	
	Երեկոյ	Երեկոյ

Գիծ ՌՈՒՍՃՈՒՔ–ՎԱՌՆԱ

Կառախումբ Ռուսճուքէն մեկնող	Կառ. թ. 424 Խառն Ցերեկ Ժ. Վ.	Առաւ. Ժ. Վ.
Ռուսճուք մեկ.		8 52
Զէրնավօտա	9 30	9 33
Վէլիսօվա	10 9	10 10
Իսգիլար	11 9	11 10
Ճըրգիլար	11 50	11 51
Շէյմանճըք	12 31	12 49
Շումնու—Թօսա	1 35	1 38
Բրայատ	2 26	2 27
Կիւպէճէ	3 19	3 20
Վարնա ժամ.	3 48	
	Երեկոյ	

Գիծ ՍԷԼԱՆԻՈ–ԻՒՍՍԷՒԻՊԻ–ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ Սելանիկէն մեկնող	Կառ. թ. 522 Խառն Առաւ. Ժ. Վ.	Կառախումբ Միթրովիցայէն մեկնող	Կառ. թ. 621 Խառն Առաւ. Ժ. Վ.
Սելանիկ (Պիւֆէ) մեկ.	6 40	Միթրովից